

רשות ההגבלים העסקיים

קביעה לפי סעיף 43(א)(5) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ – ניצול לרעה של מעמד בשוק

ביום רביעי, 17.5.06, בשעה 13:43, נותק קישור-הגומלין בין רשת הטלפוניה של בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן: "בזק") לבין רשת הטלפוניה, החדשה יחסית, של הוט טלקום שותפות מוגבלת (להלן: "הוט טלקום"). כתוצאה מניתוק קישור-הגומלין בין שתי הרשתות, לא יכלו מנויי הוט טלקום להתקשר למנויי בזק – לרבות לשירותי החירום – או לקבל מהם שיחות.

תוך כחצי שעה התברר שמקור הבעיה נמצא בתוך אתר של בזק בפתח-תקוה. אולם, טכנאי בזק, האמורים לבצע את התיקון הנדרש, סירבו לבצע את התיקון, וזאת במסגרת עיצומים שנקטו עובדי בזק.

כעבור שעות ספורות, בערבו של יום 17.5.06, נענה בית-המשפט המחוזי בירושלים לבקשתה הדחופה של הוט טלקום ונתן צו המורה לבזק לבצע את התיקון הנדרש בדרך המהירה והיעילה ביותר. עובדי בזק עדיין סירבו לבצע את התיקון.

למחרת, ביום חמישי, 18.5.06, לקראת הצהריים, פנתה בזק לבית-הדין האזורי לעבודה בתל-אביב – יפו וביקשה צו אשר יורה לעובדים להפסיק את עיצומיהם ולבצע את התיקון הנדרש כדי לחבר שוב בין רשתה של הוט טלקום לרשתה של בזק. בשעות הערב של יום 18.5.06 נתן בית-הדין לעבודה תוקף של החלטה להסכמת הצדדים, שבמסגרתה יופסקו עיצומי העובדים. בשעה 21:28 באותו יום יצאו טכנאי בזק לאתר של בזק בפתח-תקוה, ובשעה 23:44 הם דיווחו על השלמת התיקון ועל החזרת החיבור בין שתי הרשתות. בסך-הכל, מנויי הוט טלקום היו מנותקים מרשת בזק במשך כ-34 שעות.

בעקבות דברים אלה הוריתי על פתיחת חקירה נגד בזק, בחשד שבחלקה באירוע זה היא ניצלה לרעה את מעמדה כבעלת מונופולין. כבר בתחילת החקירה התברר, כי אין לצמצם את בחינת הדברים רק לטיפול של בזק באירוע הניתוק עצמו, ויש לבחון בראייה רחבה יותר את התנהלותה של בזק גם בשבועות שלפני-כן, לנוכח אותות אזהרה לכך, כי בכוונת עובדי בזק לפגוע במפעילים המתחרים החדשים בטלפוניה הנייחת, כוונה אשר אף מומשה עוד לפני אירוע הניתוק.

כפי שיפורט להלן, על-פי ממצאי החקירה אני קובעת בזאת, בהתאם לסמכותי לפי סעי' 43(א)(5) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, כי בהתנהלותה ניצלה בזק לרעה את מעמדה בשוק כבעלת מונופולין, בניגוד להוראות סעי' 29א לחוק ההגבלים העסקיים.

רקע – פתיחת שוקי תקשורת לתחרות

עד לשנת 1984, שירותי תקשורת בארץ ניתנו ישירות על-ידי משרד התקשורת. בשנת 1984 הועבר תפקיד זה לבזק, חברה ממשלתית אשר הוקמה לצורך זה. תהליך הקמתה של בזק לוהה בשינויי חקיקה, ובמיוחד בחקיקתו של חוק הבזק, תשמ"ב-1982.¹

בחוק הבזק נקבעה אפשרות שגורמים נוספים, מלבד בזק, יבצעו פעולות בזק ויספקו שירותי תקשורת לציבור על-פי רישיון אשר יינתן על-ידי שר התקשורת; ראה סעי' 4 לחוק הבזק. אולם, בסעי' 50 לחוק הוענקה לבזק בלעדיות במתן שירותי טלפוניה ברשת כלל-ארצית וכן במתן שירותי בזק בינלאומיים:

לא יינתן רישיון כללי לביצוע פעולות בזק או למתן שירותי בזק כלל-ארציים ברשת כלל-ארצית של טלפונים או למתן שירותי בזק בינלאומיים במערכת טלפונים בינלאומית אלא לחברה בלבד; לענין זה, "רשת כלל-ארצית של טלפונים" – תשתית כלל-ארצית של כבלים, מיתקני אלחוט ומיתקני בזק אשר באמצעותה ניתנים לציבור שירותי טלפון ושירותי בזק נוספים.

סעיף זה תוקן בשנת 1992, כדי לבטל את הבלעדיות שהוענקה לבזק בתחום של שיחות בינלאומיות, וכן כדי להבהיר כי תחום הרט"ן (רדיו-טלפון נייד) אינו כלול בבלעדיות שהוענקה לה.² תיקון זה נעשה במסגרת יישום המלצותיה של ועדה ציבורית, אשר המליצה בשנת 1991 לפתוח תחומי תקשורת שונים לתחרות, וביניהם גם שוק השיחות הבינלאומיות ושוק הרט"ן, בהתאם למגמה עולמית של פתיחת שוקי תקשורת לתחרות.³

ביום 1.3.94 הוחלף הרישיון הכללי שניתן לבזק ביום 31.1.84 ברישיון כללי חדש. ברישיון הכללי החדש של בזק נקבע העיקרון של הפרדה מבנית, שלפיו בזק לא תוכל לעסוק בעצמה בתחומים שונים הנפתחים לתחרות, ומותר לה לעסוק בתחומים אלה רק באמצעות חברות בת שהיא תקים לצורך זה, תוך הקפדה על הפרדה מבנית בינה לבין.⁴ אף צעד זה בא במסגרת יישום המלצות הוועדה הציבורית משנת 1991 לפתוח תחומי תקשורת מסויימים לתחרות.⁵

בזק עתרה לבג"ץ נגד החלטת הרישיון הכללי הקודם שלה ברישיון הכללי החדש, ובפרט הלינה על האיסור לעסוק בתחומים מסויימים אלא באמצעות חברות בת, תוך הקפדה על הפרדה מבנית. בג"ץ דחה את העתירה, וקבע כי מגבלה זו מוצדקת במסגרת המדיניות של פתיחת תחומי תקשורת לתחרות. כדברי בית-המשפט:⁶

¹ ס"ח 1060, 22.8.82, עמ' 218. מאז חקיקתו בשנת 1982 תוקן חוק הבזק פעמים רבות, וכיום הוא נקרא חוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982.

² סעי' 26 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), תשנ"ג-1992, ס"ח 1406, 7.1.93, עמ' 19.

³ דין וחשבון הוועדה לבחינה ולשינוי מבנה ענף התקשורת, אפריל 1991 (להלן: "דו"ח 1991"), פרק ב' "ההמלצות".

⁴ ההוראות בדבר הפרדה מבנית מופיעות היום בסעיפים 8 ו-9 לרישיון הכללי של בזק.

⁵ דו"ח 1991, פרק ב' סעי' 1.ד.

⁶ ראה בג"ץ 1255/94 "בזק" החברה הישראלית לתקשורת נ' שרת התקשורת (19.7.95), פס' 32.

על יסוד תשתית זו, ניתן לדעתי לומר, שהתכלית העומדת ביסוד הרשיון החדש המוגבל היא תכלית ראויה. הגבלת הרשיון באה לשרת את האינטרס שיש לציבור בשרותי בזק יעילים וזולים ככל האפשר באמצעות פתיחת ענף הבזק לתחרות חופשית אמיתית בין הפועלים בו. הגבלה זו אף פותחת את ענף הבזק בפני גורמים נוספים ובכך מקדמת היא את חופש העסוק שלהם. דומני כי תכליות אלו שביסוד הרשיון, תכליות ראויות הן. זאת במיוחד בהתחשב בהיקף הפגיעה בחופש העסוק של החברה המצומצם בצורה משמעותית, אם מביאים בחשבון את העובדה כי בידי החברה נשארת התשתית של שירותי הבזק וכמו כן תהיה היא רשאית להתחרות בענף הבזק ככל מתחרה אחר, באמצעות חברות בת.

אכן, במהלך שנות ה-1990 נפתחו לתחרות תחומי תקשורת כגון נס"ר (נקודת סיום רשת), ציוד קצה, שירותי ערך מוסף וכן רט"ן (רדיו-טלפון נייד).⁷ שלב זה של פתיחת תחומי תקשורת לתחרות הושלם בשנת 1997, עם פתיחתו לתחרות של תחום השיחות בינלאומיות.⁸

ביום 27.6.95, על-רקע פתיחת שוקי תקשורת שונים לתחרות מול בזק, הכריז הממונה על הגבלים עסקיים, בהתאם לסעי' 26(א) לחוק ההגבלים העסקיים, על בזק כבעלת מונופולין בארבעה תחומים: שירות טלפון בסיסי, שירותי תשתית תקשורת, שיחות בינלאומיות ושירותי העברה ותמסורת של שידורים לציבור.⁹ בזק עררה לפני בית-הדין להגבלים עסקיים על הכרזת הממונה, אשר דחה את עררה ואישר את ההכרזה עליה כבעלת מונופולין.¹⁰

רקע – פתיחת שוק מפ"א לתחרות

בשנת 1996 המליץ צוות בינמשרדי לפתוח לתחרות גם את שוק השיחות הנייחות המקומיות.¹¹ כדברי הצוות:¹²

⁷ ראה דין וחשבון: הצוות הבינמשרדי לבחינת המדיניות בענף התקשורת פתיחתו לתחרות, דצמבר 1996 (להלן: "דו"ח 1996"), חלק "דברי הסבר ורקע להמלצות", פרק 6.6.

⁸ המפעילים המתחרים הראשונים בתחום השיחות הבינלאומיות התחילו לפעול בחודש יולי 1997, ותגובתה של בזק בינלאומי לכניסתם לשוק היוותה בסיס לקביעתו של הממונה על הגבלים עסקיים, לפי סעי' 43(א)(5), כי בזק בינלאומי ניצלה לרעה את מעמדה בשוק בניגוד לסעי' 29א לחוק ההגבלים העסקיים. ראה קביעה לפי סעיף 43(א)(5) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988: בזק בינלאומי בע"מ – ניצול לרעה של מעמד בשוק, 9.11.97, פרסום 3010364 באתר הרשות.

⁹ ראה הכרזה על קיום מונופולין לפי חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, 27.6.95, פרסום 3001314 באתר הרשות. ההכרזה לעניין שיחות בינלאומיות עברה בירושה לחברת הבת שהקימה בזק לצורך זה, בזק בינלאומי, ולבסוף בוטלה, לאחר שראה הממונה כי חלקה של בזק בינלאומי בשוק השיחות הבינלאומיות ירד מתחת ל-50%; ראה ביטול הכרזה על בעל מונופולין – בזק בינלאומי בע"מ, בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, 29.4.01, פרסום 3010866 באתר הרשות. בהמשך הוכרזה בזק כבעלת מונופולין בתחום נוסף: אספקת שירותי גישה לאינטרנט בקצב מהיר; ראה הכרזת מונופולין: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, 10.11.04, פרסום 5000002 באתר הרשות.

¹⁰ ערר 7/95 בזק החברה הישראלית לתקשורת נ' הממונה (פסק-דין מיום 8.5.97).

¹¹ ראה דו"ח 1996, חלק "המלצות הצוות".

¹² דו"ח 1996, חלק "דברי הסבר ורקע להמלצות", פרק 1.

בחמש השנים שעברו מאז הגשתו של דו"ח הועדה הציבורית המשיך ענף התקשורת להתקדם בקצב מהיר. במקביל התקדמה המדיניות הממשלתית במדינות מערב אירופה וצפון אמריקה בניסיון להגדיר כללים חדשים להרחבת היקפה של התחרות בענף. במדינות אלו התקבלה הגישה לפיה אין עוד תחום בענף התקשורת בו נכון למנוע קיומה של תחרות. יתרה מזאת, המדיניות הממשלתית במדינות אלו עוסקת בעיקר בדרכים שעל הממשלה לאמץ כדי להבטיח קיומה של תחרות אפקטיבית.

הצוות הבינמשרדי המליץ על פתיחת תחום השיחות המקומיות הנייחות לתחרות "לא יאחר מחדש ינואר 1999".¹³

במסגרת המלצתו לפתוח את שוק השיחות המקומיות הנייחות לתחרות, המליץ הצוות הבינמשרדי על ביטול הבלעדיות שהוענקה לבזק בסעי' 50 לחוק הבזק.¹⁴ בשנת 1999, סעי' 50 לחוק הבזק אכן בוטל.¹⁵

לצורך יישום המלצותיו של הצוות הבינמשרדי, הוקם צוות בינמשרדי נוסף, בראשות מנכ"ל משרד התקשורת דניאל רוזן.¹⁶ בדו"ח שהגיש, הדגיש הצוות הבינמשרדי את חשיבותו של מוסד קישור-גומלין בין רשתות, כתנאי-יסוד לפתיחת שוק התקשורת המקומית הנייחת לתחרות. כדברי הצוות:¹⁷

בעולם תחרותי, מרובה מפעילים, רשת התקשורת היא "רשת של רשתות", כאשר כמות גדולה של השיחות/קישורים מתחילה ברשת אחת ומסתיימת ברשת אחרת.

על-פי תיקון לחוק הבזק משנת 2000,¹⁸ הוגדר המונח "קישור-גומלין" בסעי' 5(א) לחוק כדלקמן:

חיבור בין רשת בזק ציבורית של בעל רשיון אחד לבין רשת בזק ציבורית של בעל רשיון אחר, באופן פיזי או לוגי, המאפשר העברת מסרי בזק בין המנויים של בעלי הרשיון, או מתן שירותים בידי בעל רשיון אחד למנויו של בעל רשיון אחר.

¹³ דו"ח 1996, חלק "דברי הסבר ורקע להמלצות", פרק 11.

¹⁴ דו"ח 1996, חלק "דברי הסבר ורקע להמלצות", פרק 8.

¹⁵ סעי' 30 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 1999), תשנ"ט-1999, ס"ח 1704, 15.2.99, עמ' 113.

¹⁶ ראה פתיחת ענף התקשורת לתחרות: המלצות לפעולות בנושאים מרכזיים לצורך יישום מדיניות הממשלה, דו"ח צוות בינ-משרדי (להלן: "דו"ח 1997").

¹⁷ דו"ח 1997, עמ' 50. באשר לנחיצותו של קישור-גומלין לשם קיום תחרות, יש לציין כי בתיאוריה ניתן להעלות על הדעת מצב של תחרות בין רשתות טלפוניה מתחרות, כאשר אין קישור-גומלין ביניהן ומנויים של רשת אחת אינן יכולות להתקשר למנויי הרשת השנייה. מצב כזה התקיים במשך שנים אחדות במקומות שונים בארה"ב, החל מן השנה 1894, עת פקיעת הפטנטים שרשם ממציא הטלפון אלכסנדר גראהם בל. תחרות זו היתה לא-יציבה וקצרת-מועד, והיא הובילה לכך שבסופו של דבר נותר בכל אזור רק מפעיל אחד. לסיפורה של התחרות שהתקיימה אז, ללא קישור-גומלין, במדינת ויסקונסין ארה"ב, ראה Gabel & Rosenbaum, Prices, Costs, Externalities and Entrepreneurial Capital: Lessons from Wisconsin, 40 Antitrust Law Bulletin 581, 591 n.23 (1995).

ברור, כי תחרות מסוג זה אינה יכולה לענות על צרכי המאה ה-21.

¹⁸ סעי' 17(5) לחוק ההסדרים במשק מדינת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2000), תשי"ס-2000, ס"ח 1724, 10.1.00, עמ' 78.

על-פי סעי' 5(ב) לחוק רשאי שר התקשורת לחייב בעל רישיון לאפשר קישור-גומלין עם בעל רישיון אחר.¹⁹ רישיונה של בזק אכן מחייב אותה לקיים קישור-גומלין עם כל רשת בזק ציבורית אחרת.²⁰

ביום 25.9.00 פורסמו תקנות התקשורת (בזק ושידורים) (הליכים ותנאים לקבלת רישיון כללי למתן שירותי בזק פנים ארציים נייחים) תש"ס-2000. פרסום התקנות היווה מעין פתיחה רשמית לתחרות של שוק השיחות המקומיות הנייחות, אם כי באותו מועד טרם נכנסו מפעילים חדשים לשוק, כך שטרם נוצרה תחרות בפועל. בתקנות הוגדר המונח מפ"א: "מפ"א (מפעיל פנים-ארצי) – בעל רישיון כללי למתן שירותי בזק פנים-ארציים נייחים". אולם, נסיונות ראשונים להקים תחרות בפועל בשוק המפ"א, בשנים 2000-2001, לא עלו יפה.

ביום 25.11.03 הוענק רישיון מפ"א להוט טלקום.²¹ כעבור כשנה היא התחילה לספק שירותי מפ"א בפועל, ובחודש מאי 2006 מספר מנוייה עמד על כ-100,000.

רשיונות מפ"א נוספים ניתנו גם לחברת 012 טלקום בע"מ ביום 21.12.05,²² לגלובקול תקשורת שותפות מוגבלת ביום 5.3.06,²³ ולסלקום תקשורת קווית שותפות מוגבלת ביום 23.4.06.²⁴ ביום 15.1.07, לאחר האירועים הנדונים בקביעתי, ניתן רישיון מפ"א גם לפרטנר פתרונות תקשורת נייחים שותפות מוגבלת.²⁵

בדומה לבזק, גם מפעילי מפ"א החדשים מחויבים, על-פי רשיונותיהם, לקיים קישור-גומלין עם כל רשת בזק ציבורית אחרת.²⁶

¹⁹ גם במסגרת סעי' 5 לחוק בזק במתכונתו המקורית, ניתן היה להסדיר קישור-גומלין בין מפעילי תקשורת שונים, וקישורי-גומלין כבר התקיימו בפועל (לדוגמא, בין רשתות מפעילי הרט"ן ורשת בזק). עם זאת, לקראת פתיחת שוק השיחות המקומיות הנייחות לתחרות, ולאור מרכזיותו של מוסד קישור-הגומלין לתחרות, הובן כי יש לקבוע בחוק חבזק חוראה מפורשת לעניין קישור-גומלין.

²⁰ רישיון כללי ל"בזק", החברה הישראלית לתקשורת בע"מ למתן שירותי בזק פנים ארציים נייחים, 1.3.94, נוסח משולב נכון ליום 27.3.03, סעי' 24.

²¹ רישיון כללי להוט טלקום שותפות מוגבלת למתן שירותי בזק פנים-ארציים נייחים, 25.11.03, נוסח משולב נכון ליום 25.9.07.

²² רישיון כללי ייחודי ל-012 טלקום בע"מ למתן שירותי בזק פנים-ארציים נייחים, 21.12.05, נוסח משולב נכון ליום 19.2.07.

²³ רישיון כללי ייחודי לגלובקול תקשורת שותפות מוגבלת למתן שירותי בזק פנים-ארציים נייחים, 5.3.06, נוסח משולב נכון ליום 8.5.07.

²⁴ רישיון כללי ייחודי לסלקום תקשורת קווית שותפות מוגבלת, למתן שירותי בזק פנים-ארציים נייחים, 23.4.06, נוסח משולב נכון ליום 19.2.07.

²⁵ רישיון כללי ייחודי לפרטנר פתרונות תקשורת נייחים שותפות מוגבלת למתן שירותי בזק פנים-ארציים נייחים, 15.1.07, נוסח משולב נכון ליום 10.10.07.

²⁶ סעי' 63 לרישיון של הוט טלקום, סעי' 43 לרישיונותיהם של 012 טלקום, גלובקול, סלקום ופרטנר.

למרות הענקת רשיונות מפ"א להוט טלקום ולמפעילים נוספים, קצב התפתחות התחרות בשוק המפ"א היה איטי. התייחס לכך בית-המשפט העליון:²⁷

הנתונים שהונחו בפנינו מצביעים על שליטה של חברת בזק בשוק הטלפוניה הפנים ארצית הנייחת, בשיעור של למעלה מ-95%. . . . עובדה היא כי אף שלתחום הטלפוניה הפנים ארצית נכנסה גם חברת הוט, לפני יותר משנה, טרם הצליחה היא לנכס לעצמה נתח שוק בעל משמעות ממשית. עובדה זו עשויה גם להעיד על איתנותה של חברת בזק בשוק הטלפוניה הפנים ארצית הנייחת ועל הקושי העומד בפני מתחרים חדשים לערער את יציבות המונופול שברשותה.

וכן:²⁸

שוק הטלפוניה הפנים הארצית הנייחת סובל ממחסומי כניסה. חברת בזק מקיימת מונופול בתחום הבזק בכלל ובתחום הטלפוניה הפנים ארצית הנייחת בפרט.

לאחרונה פרסם משרד התקשורת נתונים, שלפיהם בחודשים מרץ עד ספטמבר 2007 חל גידול בנתח השוק המצרפי של מפעילי מפ"א החדשים. לפי נתונים אלה, בספטמבר 2007 היה חלקם המצרפי של כל מפעילי מפ"א החדשים יחד, במגזר הפרטי, בין כ-8% לבין כ-10% (תלוי בשיטת המדידה), ובמגזר העסקי בין כ-4% לבין כ-6% (תלוי בשיטת המדידה).²⁹

רקע – הפרטתה של בזק

בד בבד עם ההתפתחויות בשוק התקשורת במהלך שנות ה-1990 וה-2000, חלו שינויים בבעלות על בזק. בתחילת דרכה, היתה בזק בבעלות מלאה של המדינה. אולם, כבר בשנים 1990-1991 היא הנפיקה בבורסה לניירות ערך בתל-אביב מניות המהוות כ-25% מהון מניותיה. בשנים 1997-1998 היא הנפיקה בהנפקה פרטית מניות נוספות המהוות כ-22% מהון מניותיה. מכירת מניות נוספות הביאה לכך, שעד לשנת 2004 ירד שיעור האחזקות של המדינה בבזק מתחת ל-50%, כך שהחברה חדלה להיות חברה ממשלתית והפכה להיות חברה מעורבת, על-פי ההגדרות של חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975. בשנת 2005 מכרה המדינה את גרעין השליטה בבזק לקבוצת משקיעים פרטיים.

השתלשלות הדברים – עד יום 14.5.06

על-רקע ההיסטוריה הנ"ל של פתיחת שוקי תקשורת לתחרות, ושל הפרטת בזק במקביל, אפנה עכשיו לתיאור השתלשלות האירועים שביסוד קביעתי זו.

ביום 27.4.06 מסרו נציגות עובדי בזק וההסתדרות הודעה על שביתה שנקבעה ליום 14.5.06. זאת בהתאם להוראת חוק המחייבת צד לסכסוך עבודה למסור הודעה על כל שביתה או על כל השבתה,

²⁷ בג"ץ 1139/07 בזק בינלאומי נ' שר התקשורת, פס' 14 לפסק-הדין.

²⁸ שם, פס' 17 לפסק-הדין.

²⁹ משרד התקשורת, לשכת הדובר, הודעה לעיתונות מיום 25.11.07.

לפי העניין, חמישה-עשר יום לפחות לפני תחילתן.³⁰ שירותי בזק מוגדרים כ"שירות ציבורי" לעניין זה, ולכן עיצומים שלא ניתן לגביהם הודעה חמישה-עשר יום מראש היו בבחינת "שביתה". . בלתי-מוגנת".³¹

אכן, מתוך חומר הראיות עולה, כי עוד קודם לכן, במשך מספר שבועות לפני יום 14.5.06, הלכו וגברו האותות לכך, שעובדי בזק מעכבים, או אינם מבצעים, עבודות הדרושות לשם חיבור של מפעילי מפ"א חדשים לרשת בזק, כמו גם עבודות הדרושות לשם הרחבת החיבור הקיים בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק. למרות אותות אזהרה אלה, בזק והנהלתה לא נקטו צעדים של ממש כדי לברר אל-נכון את המצב בשטח ולמנוע פגיעה במפעילי מפ"א החדשים, והסתפקו בהפצרות, בכתב ובעל-פה, בפני יו"ר נציגות עובדי בזק.

על-כך שעובדי בזק נקטו, עוד לפני 14.5.06, עיצומים שכוונו נגד חיבור מפעילי מפ"א חדשים לרשת בזק, כמו גם הרחבתו של החיבור בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק, להלן דברים שמסר דני זלינגר, מנהל אגף שילוב מערכות בזק בחברת בזק, לחוקרי הרשות:³²

בכל מקרה היה לנו ידוע שיש עיצומים כבר בסוף אפריל.

וכן:³³

ש: לא משנה איך נקרא לזה אבל מה שברור שבין סוף אפריל עד ל 14.5 שאז היה מועד מאושר להשבתה היו עיצומים בפעילות מול ספקי מפ"א וזה התבטא מול סלקום בחיבור ומול הוט בעיבוי הקווים.

ת: כן, על זה אנחנו לא מתווכחים.

וכן:³⁴

ש: כלומר אותם עיצומים שננקטו על ידי הוועד ועצירת פעילות היו בתוקף עוד בראשית מאי.

ת: כן.

אותות לכך שעובדי בזק נוקטים עיצומים נגד מפעילי מפ"א מתחרים ניכרו בדברים שנכתבו בזמן אמת. כך, ביום 25.4.06 כתב מנכ"ל סלקום, עמוס שפירא, למנכ"ל בזק, יעקב גלברד, מכתב שכותרתו "הפרה של חובת בזק לביצוע קישור גומלין לרשת הנייחת של סלקום". במכתב זה טען מנכ"ל סלקום לסחבת בביצוע החיבור בין רשת סלקום לבין רשת בזק, ואף לסירוב מצד בזק לבצע את החיבור. בין השאר כתב מנכ"ל סלקום:

³⁰ סעי' 5א לחוק יישוב סכסוכי-עבודה, תשי"ז-1957.

³¹ סעי' 37א לחוק יישוב סכסוכי-עבודה, ס"ק (12) להגדרה של "שירות ציבורי", וכן ההגדרה של "שביתה או השבתה בלתי-מוגנת", במיוחד סעיפים קטנים (3) ו-(א) להגדרה זו.

³² הודעת זלינגר מיום 3.1.07, ש' 186-187.

³³ הודעת זלינגר מיום 3.1.07, ש' 206-209.

³⁴ הודעת זלינגר מיום 3.1.07, ש' 333-334.

אציין כי אף בשבועות שקדמו לקבלת הרשיון הערימה בזק קשיים ובין היתר טענה כי מימוש קישור הגומלין בין החברות יבוצע בתוך פרק זמן ארוך משמעותית מפרק הזמן הסביר שדרוש לצורך ביצוע קישור כאמור.

גלברד השיב למנכ"ל סלקום למחרת, ודחה את טענותיו. גלברד כתב:

"בזק" תפעל למימוש קישור הגומלין שבנדון בכל ההקדים, עפ"י כל דין, ועפ"י המקובל ונהוג אצלנו בנושא זה.

אולם, בו ביום שבו השיב למנכ"ל סלקום, 26.4.06, קיבל גלברד מכתב משלמה כפיר, יו"ר נציגות ועדי עובדי בזק. כפיר התריע כי לעובדי בזק טענות כבדות "על רקע מתן רישיונות למתחרים בתנאים הפוגעים באופן חמור בחברה", וכי בכוונתם להכריז על סכסוך עבודה בנדון.

גלברד השיב למכתבו של כפיר באותו יום, ובין השאר כתב:

עם זאת, הכרזת סכסוך עבודה, על כל המשתמע מכך (עיצומים, שיבושים בעבודה) עלולים לפגוע בחברה, ועל כן אבקשך לנהוג באופן שלא יפגע בציבור הלקוחות ובחברה.

בינתיים, הוחלפו בין עובדי בזק הודעות דוא"ל בדבר הקפאת עבודה מול מפעילי מפ"א מתחרים. כך, ביום 26.4.06 כתבה אתי צדוק, עובדת אגף שילוב מערכות בחטיבת הנדסה ותכנון של בזק, לאמיר גייברי, אחראי תנועה במחלקת הנדסת רשתות של בזק (עם העתק, בין השאר, לאורי חברוני, מנהל מחלקת פרויקטים בחטיבת הנדסה ותכנון), בנוגע לעבודה מסויימת שהוזמנה על-ידי הוט טלקום, וציינה:

אם צריך להוציא ה. תכנונית בנושא – יש הקפאה לדברי אורי קפלן מהשיווק.

למחרת, ביום 27.4.06, מסרו נציגות עובדי בזק וההסתדרות הודעה על שביתה לפי הוראות חוק יישוב סכסוכי-עבודה, החל מיום 14.5.06. גם בהודעה זו הוזכר, כרקע לטענות העובדים, "מתן רישיונות למתחרים בתנאים הפוגעים באופן חמור בחברה".

עוד באותו יום כתב גלברד לכפיר, ולרחמים לניאדו מההסתדרות, כי בזק מטפלת בנושא מול הרשויות. כן כתב גלברד:

אני חוזר על דרישתי כי לא ייעשו על ידיכם כל פעולות ולא יינקטו כל עיצומים או שיבושים שיש בהם כדי לפגוע בציבור הלקוחות ובחברה.

בשטח, כאמור, המשיכו לעבור בין עובדי בזק הודעות דוא"ל בנושא הקפאת העבודה מול מפעילי מפ"א מתחרים. כך, ביום 30.4.06 כתב אמיר גייברי לאורי חברוני, וערך הבחנה בין מפעילי רט"ן ובינ"ל (שלגביהם אין הקפאה) לבין מפעילי מפ"א (שלגביהם יש הקפאה). כדבריו:

ממתינים לאישור ע"מ להפיץ הוראות תכנוניות מול ספקים.

מול ספקי רט"ן ובינ"ל אין הקפאה, ניתן להפיץ עם קבלת אישורך

מול ספקי מפ"א אחרי שיחרור ההקפאה ולאחר אישורך.

למחרת, ביום 1.5.06, כתב גייברי למירי אריאל, מוועד עובדי חטיבת הנדסה ותכנון. כך כתב גייברי:

מירי שלום,

יש הנחיה של אורי חברוני (לא בכתב), לא לבצע שום פעילות מול המפ"א (כיוון שיש הקפאה).

1. רצ"ב שני mail-ים שאני שלחתי ובהם אני מציין שהעבודה תעשה רק לאחר שחרור ההקפאה.

2. רצ"ב mail מאתי צדוק שמציינת שיש הקפאה ע"פ הנחיות השיווק.

3. רצ"ב mail נוסף (מהיום) שהשיווק מאשר להוציא הוראות תכנוניות, תשובה על ה-mail של אתי (שבו היא ציינה שיש הקפאה ע"פ השיווק).

4. לגבי סלקום מפ"א ההנחיה היא (אורי חברוני + דני זלינגר): שאני אוציא הוראה תכנוניות [כך במקור] לחיבור סלקום מפ"א (ע"מ שלא תתבע את בזק), אך בזק תחבר אותם בעצלתיים (לאט לאט).

זלינגר וחברוני הכחישו שנתנו הוראות כפי שטען גיברי. חברוני, יחד עם זאת, סירב לענות על שאלות רבות ששאלו אותו חוקרי הרשות בנוגע לעיכובים בביצוע עבודות מול מפעילי מפ"א מתחרים לפני תחילתם המוצהרת של העיצומים ביום 14.5.06.

ביום 4.5.06 נרשם במחברת הודעות שניהלו מזכירותיו של מנכ"ל בזק גלברד :

לעדכן את גלברד שהוועדים נתנו הנחייה לא לעשות כל פעילות מול ספקי תקשורת.

ביום 7.5.06 כתב זלינגר ליצחק (איקה) אברבנאל, המשנה למנכ"ל בזק, עם העתק למישל היברט, מ"מ סמנכ"ל הנדסה ותכנון :

איקה שלום

למרות מכתב המנכ"ל למנכ"ל סלקום, הורה הוועד לעובדי המטפלים בחיבור סלקום לרשת בזק, לא לבצע כל פעילות הקשורה בספקי תקשורת. כרגע על הפרק, חיבור סלקום מפ"א לרשת בזק ועיבוי הוט.

אני מקבל טלפונים רבים מחברות ההפעלה, מי שמנהל את נושא המפ"א בסלקום ביקש להיפגש איתי יחד עם מי שאחראי על הרגולציה בסלקום.

אודה להנחיות פעולה.

למחרת, ביום 8.5.06, כתב זלינגר שוב, הפעם להיברט עם העתקים לגלברד ולאברבנאל, תחת הכותרת "פעילות מוקפאת עבור ספקי תקשורת". כך כתב זלינגר :

מישל שלום,

בהמשך לשיחתנו מאתמול, להלן פעילות מול מפעילים פנים ארציים שנעצרה על פי הנחיית הוועד לעובדים :

1. סלקום: חיבור מפ"א מול רשת בזק, החברה הזמינה E1 24, יש לבצע חיבור תמסורת, הפעלת עורקים, פתיחת הכוון 073-2 בכל מרכזות בזק, בדיקות CAMA, בדיקות עם חט"ל, סיכום מסחרי, פתיחת רשת-לא מטופל.

2. הוט: עקב עומסים על צירי קישור הגומלים הזמנו 24 קצבים לעיבוי מול שקמונה, אושיות, רוממה, -לא מטופל.

3. קווי זהב: החברה בודקת מול קפטיב מקווה מתג SONUS (טכנולוגיית NGN), אמור לשמש עבור קישור המפ"א-פעילות נעצרה לקראת סיום.

4. גלובקול: החברה אמורה להתחבר לבזק באמצעות ברק, לא בוצעו בדיקות וחיבור לרשת לא מטופל.

לדיעיתך

באותו יום, 8.5.06, הודיע מוטי קורן, מנהל מחלקת שילוב טכנולוגיות בבזק, בדוא"ל לחברוני עם העתקים בין היתר לזלינגר ולהיברט, כי אינו יכול להתקדם בביצוע בדיקות מול מפעילים בשל מחלתה של עובדת, אך הוסיף: **"בנוסף קיבלתי פניה מהוועד לא להתקדם בבדיקות"**.

למחרת, ביום 9.5.06, שב קורן והודיע בדוא"ל את אותם הדברים לחברוני, עם העתקים בין היתר לזלינגר ולהיברט, וציין שוב: **"בנוסף, קיבלתי פניה מהוועד לא להתקדם בפעילות מול המפעילים"**.

ביום 9.5.06 פנה מנהל מחלקת הטלפוניה בהוט טלקום, אלון גלסמן, בדוא"ל לחברוני עם העתק לזלינגר, והתלונן על סחבת בביצוע ההרחבות שהזמינה הוט טלקום מבזק. בין השאר כתב גלסמן:

למרות שהרחבה זו נמצאת על שולחנכם כחודש ימים עד היום לא בוצעה ההרחבה בטוענה זו או אחרת. בשיחתנו מספר ימים לפני יום העצמאות הבטחת לי שאושיות ושיקמונה יורחבו בסיום יום העצמאות אולם שיקמונה עוד לא הורחב ואפילו את המידע על קודי הקו עוד לא קיבלתם.

אני מרגיש סחבת אשר אני לא רגיל לה בעבודה איתך ולצערי זה פוגע קשות בלקוחותינו אשר מנסים לצאת לבזק ולעיתים לא מצליחים.

כאמור, גלסמן הפנה העתק של הודעתו גם לזלינגר, ובאותו יום העביר זלינגר את ההודעה הלאה להיברט.

באותו יום, 9.5.06, פנה גלברד לכפיר כך:

בהמשך להתכתבויות קודמות בנדון, ולאחר שנמסר לי כי הנחיתם עובדים שלא לחבר ספקי תקשורת, ובהם סלקום, לרשת החברה, אני דורש ממך לחזור לאלתר מן ההנחיות האמורות.

השיבושים האמורים גורמים נזק לחברה וללקוחותיה, ובסופו של דבר – גם לעובדים.

מכתב זה של גלברד לכפיר מיום 9.5.06 הוצג בפני גלברד כאשר נחקר ברשות ההגבלים העסקיים ביום 23.5.06 (שבועיים אחרי תאריך המכתב). מתוך תשובותיו לשאלות החוקרים עולה, כי גלברד לא עשה נסיון של ממש לברר את העובדות בשטח, בפרט האם בפועל ישנם עיכובים או שיבושים בעבודות החיבור והעיבוי אם לאו, ואם כן מה טיבם והיקפם. כך גלברד בחקירתו (למען שלמות התמונה, אני מביאה את הדברים בהרחבה):³⁵

ש: אני מציג לך את מסמך א.פ. 10 23.5.06 [מכתב גלברד לכפיר מיום 9.5.06 – ר.ק.]. פרט הנסיבות למסמך הזה

ת: פנה אלי מנכ"ל סלקום וחלין על כך שלשיטתו, לטענתו קיימת איזה שהיא סחבת בתהליך של החיבור של סלקום לרשת בזק.

ש: פנה אליך, איך, מה בדיוק אמר

ת: פנה אלי טלפונית וגם במכתב שהוא שלח.

ש: בררת את התוכן שהוא כתב לך עליו

ת: ניסיתי להבין אם יש משהו בדבריו והערכתני שזה נובע מאותה הכרזה של סכסוך עבודה שעליה הודיע לי כפיר וביקשתי ממנו לחזור לאלתר מההנחיות

³⁵ הודעת גלברד מיום 23.5.06, שי' 233-150. לשם נוחות הקריאה, תיקנתי שגיאות הקלדה אחדות וגם השמטתי אזכורים ליציאת אחד החוקרים מהחדר וכניסתו בחזרה.

שבמידה שנאמרו. אף אחד לא נתן לי תשובה ישירה אם ניתנו הנחיות כאלה. בכל זאת מצאתי לנכון להתריע ולבקש ממנו שוב שימנע מפעולות כאלה.

ש: מי זה אף אחד לא נתן לי תשובה ישירה

ת: ניסיתי לברר, אף אחד לא יכל להגיד לי אם יש או אין סחבת, אם יש או אין עיצומים. לא ירדתי לעומק העניין אבל עצם התלונה והתחושה של עמוס שפירא שמתקיימת איזה שהיא סחבת בקשתי שאם יש הנחיות שהנחיות האלה ישונו.

ש: אני רואה שגם ב 26.4. מודיעים לך על סכסוך עבודה, עיצומים. כאן 9.5. רואים איזה שהיא סחבת. הדבר היחידי שרואים שאתה כותב מכתב. אתה לא בא ואומר החברה יכולה להתפרק. אתה כותב מכתב, לא נכנס לעומק מה קורה

ת: להבנתי ההכרזה על סכסוך עבודה עדיין איננה סכסוך עבודה. הבנתי שיש תקופת השהיה של 14 יום לפני שסכסוך עבודה מקבל גושפנקא פורמאלית. לא הערכת באותה נקודת זמן שבסופו של דבר הנושא יגלוש לסכסוך עבודה מוכרז.

ש: בקשר לתשובתך הקודמת, עם מי ניסית לברר אם יש סחבת, או עיצומים?

ת: אני מנסה להזכר. נדמה לי ששאלתי, אני חייב להזכר, שאלתי אחד מהמנהלים שתפקידו לשמור את הקשר. נדמה לי אריה לברון. תפקידו להיות איש הקשר בין הלקוחות החיצוניים, הספקים, לבין החברה.

ש: שאלת אנשים נוספים

ת: לא. אני חושב ששאלתי רק אותו. הוא מרכז את כל הפעילויות מול ספקים מסוג סלקום.

ש: אתה זוכר מה היתה התשובה שלו?

ת: אני לא קבלתי ממנו פירוט מדויק. הבנתי שהנושא הזה נמצא בתהליך. תהליך שמורכב ממספר מרכיבים.

ש: היו לך כמה שיחות איתו על זה?

ת: באותה נקודת זמן היתה לי רק שיחה אחת. ניסיתי להבין אם יש לתלונה רגליים. לא הצלחתי כל כך להבין מלברון. מכל מקרה זו היתה תחושתו של שפירא ומצאתי לנכון להוציא אותה פניה לכפיר.

ש: בנושא עיצומים למי פנית

ת: לא פניתי בנושא עיצומים. ניסיתי לברר את הנושא אם יש משהו בדבריו של שפירא. הואיל וכפיר פנה אלי בהודעה של סכסוך עבודה, רציתי לוודא שאין הנחיות מהסוג הזה.

ש: אתה לא חושב שהיית צריך לקבל תשובה ברורה מלברון. אתה הבוס

ת: התהליך של חיבור ספקים הוא תהליך מורכב, מעולם לא עסקתי בו. אם עמוס לא היה מתלונן אני חושב שלא הייתי מודע לאותו תהליך. בשל אותה תלונה ניסיתי לברר אם יש דברים בגו. ליתר בטחון פניתי לכפיר במכתב.

ש: איזה תשובה קבלת

ת: אני לא זוכר שקבלתי תשובה. לפחות לא בכתב

ש: ובע"פ

ת: בעל פה שוחחתי איתו יותר מפעם אחת ובקשתי ממנו שימנע מפעולות שפוגעות בחברה.

ש: איך הוא הגיב לזה. באמת יש סחבת או אין

ת: אני לא מאמין שהוא נתן הנחיה ישירה לסחבת. זאת התחושה שלי.

ש: ולא הנחיה ישירה

ת: אינני יודע

ש: יש שני מקרים. גם ב 26.4. יש את הסיפור שמודיעים לך על עיצומים ובמקרה הזה יש בעיתיות עם סלקום. בשני המקרים איפה שהוא זה נשאר פתוח. אתה יודע שיש בעיתיות ולא פותר הבעיה

ת: בבזק אין מערכות מדידה שמאפשרות שאני אמדוד את הפעילויות. כאן הסתמכתי יותר על התלונה של עמוס מאשר מדדים עובדתיים שהיו בידי. הואיל והוא פנה אלי, שפירא, וידעתי שכפיר דבר על סכסוך עבודה שנמצאת עכשיו בתקופה של המתנה. התגובה של כפיר לא נתנה לי להבין שיש עיצומים. אמנם היתה תגובה בעל פה אבל זה מה שהבנתי מתגובתו.

ש: העניין שיש תקופת המתנה של 14 יום מתי הוסבר לך

ת: הוסבר לי לאחר שקבלתי את המכתב של כפיר וניסיתי להבין את המשמעות של המכתב

ש: מכתב של כפיר אתה מתכוון למסמך ד 3 23.5.06

ת: כן

ש: הוסבר לך על ידי מי?

ת: היועצת המשפטית, בושמת שלוש.

ש: לפני זה לא ידעת על העניין של 14 יום

ת: לא. מעולם לא יצא לי לעסוק בסכסוכי עבודה

ש: ידעת שיש 14 יום עד העצומים ומה עשית

ת: לא הרבה. מה שכפיר הלך, לכאורה על נושאים שנמצאים בממשק בינינו לבין משרד התקשורת. לא היה שר תקשורת רלוונטי באותה תקופה. לא היה גורם שניתן היה להעלות בפניו. המכתבים הופנו, אני קורא מהמסמכים, העתקים לאהוד אולמרט, אברהם הירשזון, עופר עיני, אבי בלשניקוב, ולחברי נציגות העובדים

ש: בדיעבד. האם היית פועל אחרת?

ת: באותה נקודת זמן, להערכתי זה משהו שאין לי מידע שהיה מאפשר לי לפעול אחרת. באותה נקודת זמן לא האמנתי שהסכסוך יהיה סכסוך מוכרז. לכאורה באים אלי בטענות על דברים שלא בשליטתי. מי יתן לי על זה גושפנקא. לא נראה שהסכסוך הזה יקבל גושפנקא פורמאלית של ההסתדרות. לכאורה אני הכתובת אבל אני לא הכתובת, אין לי את הכלים.

ש: ניסית לבדוק את זה מול ההסתדרות

ת: לא

ש: אולי יש ב 14 יום אופציה לפתור את זה

ת: לא. הערכתי את מה שאמר כפיר כמחאה, איום, דבר שלא יגיע לסכסוך עבודה מוכרז.

ש: כתבת במסמך א.פ. 10 23.5.06 "לאחר שנמסר לי כי הנחתם עובדים שלא לחבר ספקי תקשורת, ובהם סלקום" הסתמכת רק על שפירא?

ת: בעיקר על שפירא ועל חוסר הבהירות מתשובת אריה לברון.

ש: לא ניסיתי, תן לי תשובות מדויקות מה קורה

ת: שוב, לא ניסיתי לתחקר את הארוע הזה. חשבתי שעצם הפניה שלי לכפיר תפתור את הבעיה, אם קיימת. לא הערכתי באותה נקודת זמן שזה יגלוש לאן שזה גלש. ראיתי במכתב מחאה יותר ממה ששיכול להגיע לסכסוך עבודה מוכרז.

ביום 10.5.06 התקיימה שיחת טלפון בין מנהלת מחלקת קשרי מפעילים בהוט טלקום, סיון הכטר, לבין אורי קפלן מבזק. קפלן היה אחראי על קשרים עסקיים בין בזק לבין הוט טלקום. בעקבות השיחה שלחה הכטר הודעת דוא"ל לגורמים בהוט טלקום עם העתק לקפלן מבזק, וכתבה כך:

לידיעתכם – בהמשך לפנייתו של דוד [הכוונה לדוד בורוכובסקי, מנהל אגף הנדסת תקשורת בהוט טלקום – ר.ק.] מאתמול לגבי העיכוב שחל בטיפול בזק בהרחבת התמסורות בין החברות, אשר מטרתן מתן פתרון לניצולות הגבוהות שקיימות בחלק מהאלומות ומניעת פגיעה באיכות השירות ללקוחות, פניתי לאורי קפלן על מנת לברר סוגיה זו מולו.

בעקבות פנייתי ולאחר בדיקת הנושא, עדכן אותי אורי שעקב עיצומים של העובדים בבזק, לא מבוצעת הקמה של תמסורות לכלל ספקי התקשורת. נאמר לי שבשלב זה אין צפי לפתרון הנושא ולהרחבת התמסורות.

העתק של הודעה זו נשלח לקפלן, כאמור, ולמחרת, ביום 11.5.06, קפלן העביר את ההודעה הלאה לזלינגר ולחברוני, בתוספת ההערה "לידיעתכם".

ביום 11.5.06 כתב מנכ"ל סלקום מכתב נוסף למנכ"ל בזק, שבו כתב:

בהמשך למכתבי אליך מיום ה- 25.4.2006 ולשיחתנו הטלפונית מתחילת השבוע, בה ביקשת שהות של מספר ימים לביצוע קישור הגומלין בין בזק . . . ובין סלקום . . . קיימנו אתמול שיחה טלפונית נוספת ובה הבעתי בפניך את צערי על כך שבימים שחלפו סרבה בזק לקדם את ביצוע הקישור האמור.

בשיחתנו זו ביקשת ארכה נוספת לביצוע הקישור, ואני נעניתי לבקשתך מתוך רצון אמיתי לקיים שיתוף פעולה ולממש במהירות האפשרית את הקישור בין הרשתות. אציין כי גם היום לא חלה כל התקדמות בביצוע הבדיקות ההנדסיות עקב סירובה של בזק לעשות כן.

ברצוני להודיעך, כפי שסיכמנו, כי סלקום תהיה מוכנה להמתין עד ליום א', ה- 14.5.2006, בטרם נפנה לדרכים אחרות לצורך מימוש הקישור האמור. אני פונה אליך שוב בבקשה לפעול למימוש הקישור לאלתר, ולחדול מביצוע מהלכים אנטי תחרותיים שפוגעים בתחרות, בצרכנים ולעניות דעתי גם בבזק.

במסמך פנימי של בזק הנושא את הכותרת "טבלת מעקב אחר חיבור מפ"א חדשים לשירותי בזק", אשר לפי הרשום בו עודכן ביום 11.5.06, מצויין לגבי גלובקול וסלקום כי שלב הטיפול "אישור להנדסה לקדם את ההזמנה" נמצא "בהקפאת פעילות על ידי הועד".

ניתן לסכם את התקופה לפני 14.5.06 כדלקמן. בפועל, נקטו עובדי בזק עיצומים נגד מפעילי מפ"א מתחרים. עיצומים אלה היו בבחינת שביתה בלתי-מוגנת, כי טרם הגיע המועד (14.5.06) שעליו הודיעו כמועד תחילת השביתה. העיצומים מצאו ביטוי בעיכוב או באי-ביצוע של משימות הדרושות לשם חיבור מפעילי מפ"א חדשים (סלקום, גלבקול, 012 טלקום) לרשת בזק ולשם הרחבת החיבור הקיים בין הוט טלקום לרשת בזק. עדויות לקיומם של העיצומים בפועל הגיעו לידיעתם של מנהלים בכירים בבזק, ביניהם מנכ"ל בזק; עם זאת, הנהלת בזק – בראש וראשונה מנכ"ל בזק – לא נקטה פעולות של ממש לברר את העובדות בשטח, האם בפועל מתקיימים עיכובים או שיבושים בעבודה מול מפעילי מפ"א, מה היקפם וכו'. הנהלת בזק גם לא נקטה צעדים של ממש כנגד העיצומים, למרות היותם שביתה בלתי-מוגנת, מעבר למכתבים ששלח מנכ"ל בזק ליו"ר נציגות עובדי בזק ולשיחות שקיים עמו.

השתלשלות הדברים – מיום 14.5.06 עד יום 17.5.06 בשעה 13:43

יום ראשון 14.5.06 היה המועד שנקבע לתחילת שביתתם של עובדי בזק. בפועל, הם המשיכו בעיצומים שכבר נקטו נגד מפעילי המפ"א המתחרים, כמתואר לעיל.

אירועי יום 14.5.06 תוארו כך על-ידי בזק, כאשר פנתה – כעבור ארבעה ימים, ביום 18.5.06 – לבית-הדין האזורי לעבודה בתל-אביב – יפו (סעי' 13 לבקשת בזק "בקשת צד בסכסוך קיבוצי ובקשה למתן סעדים ארעיים וזמניים במעמד צד אחד"):

ביום 14.5.2006 החלו עובדי המבקשת לפעול בעיצומים כנגד מפעילי פנים ארציים של תקשורת נייחת (להלן: "מפעילים פנים ארציים") על ידי אי ביצוע פעולות הקשורות בקישור הגומלין בינם לבין בזק, לרבות אי ביצוע פעולות הקשורות בהקמת תשתית תמסורת המאפשרת קישור בין רשת התקשורת של בזק לבין רשת התקשורת של מפעילי התקשורת הפנים ארציים, אי ביצוע פעולות לעיבוי קווי תמסורת והקמת קווי תמסורת נוספים, ואי תיקון תקלות הכרוכות בתשתית התמסורת בין המבקשת לבין המפעילים הפנים ארציים.

תיאור זה שהציגה בזק בפני בית-הדין האזורי לא היה מדויק, כי עובדי בזק החלו בעיצומים האמורים לא ביום 14.5.06 כפי שכתבה בזק לבית-הדין, אלא קודם-לכן, לכל המאוחר בסוף חודש אפריל. אי-דיוק דומה נפל גם בסעי' 15 לאותה בקשה, שם כתוב: "ביום 14.5.2006, מועד פרוץ העיצומים..."; כאמור, "פרוץ העיצומים" לא היה ביום 14.5.06, אלא קודם-לכן.

אכן, ביום 14.5.06 פנה מנכ"ל הוט טלקום, רם בלינקוב, למכנ"ל בזק והלין על אי-ביצוע ההרחבות שהוט טלקום הזמינה זה מכבר. מנכ"ל הוט טלקום כתב (המילים "כבר בימים הקרובים" מודגשות במקור):

1. בחודש מרץ המציאה HOT לבזק הזמנה לעיבוי קווי התמסורת המשמשים לקישור הגומלין בין רשתות החברות, על-מנת לתת מענה לגידול הצפוי בנפח התעבורה אל ומרשת HOT.

2. עד למועד זה, לא הוקמו הקצבים הנוספים ע"י בזק, וזאת חרף תזכורות חוזרות ונשנות מצד HOT.

3. נכון להיום, הקצבים הקיימים פועלים בקיבולת של כ-90%, והמשמעות היא שאם לא יורחבו החיבורים לאלתר, כבר בימים הקרובים צפוי חוסר זמינות ברשת, דהיינו: חלק ממנויי HOT לא יוכלו לקבל שיחות ו/או להוציא שיחות אל ומרשת בזק.

4. משיחות שקויימו עם נציגי בזק בימים האחרונים עולה כי עקב עיצומי ועד העובדים של בזק, בשלב זה הופסקה הקמת קווי תמסורת לצורך קישורי גומלין בין רשת בזק לרשתות מפעילי תקשורת אחרים, לרבות HOT.

5. ברצוני להדגיש כי HOT רואה את הנהלת בזק כאחראית לפעולות העובדים וכי היא שומרת על זכותה לתבוע את כל הנזקים הנגרמים ו/או שייגרמו לה עקב פעולות אלה.

6. יש לציין כי הפסקת הפעילות לעיבוי קווי התמסורת פוגעת ב-HOT בצורה חריפה במיוחד, הואיל וברשת HOT קיים גידול מתמיד בנפחי התנועה, בקצב גבוה בהרבה לעומת שאר מפעילי התקשורת.

7. לאור כל האמור לעיל, אבקשך לגרום לכך שקווי התמסורת הנוספים שהוזמנו ע"י HOT יוקמו לאלתר וללא דיחוי נוסף.

ביום שני, יום 15.5.06, השיב מנכ"ל בזק למכתבו של מנכ"ל הוט טלקום, וכתב דברים אלה:

כפי שנמסר לכם, אכן סכסוך עבודה הוכרז על ידי ההסתדרות הכללית החדשה – הסתדרות עובדי המדינה, ואושר על ידי המוסד המנהל המרכזי הארצי בהסתדרות העובדים הכללית החדשה.

הנהלת "בזק" פנתה אל נציגות העובדים ב"בזק" בדרישות, בעל-פה ובכתב, כי זו תפעל בקשר עם סכסוך העבודה האמור באופן שלא יפגע ב"בזק" ובלקוחותיה.

אם יתברר בימים הקרובים, כי הניסיונות למנוע שביתה בדרך ההידברות, כאמור, ייכשלו, תמצה "בזק" את כל זכויותיה בעניין זה, לרבות בדרך של פניה לבית הדין לעבודה.

כן השיב מנכ"ל בזק, ביום 15.5.06, למכתבו של מנכ"ל סלקום מיום 11.5.06 (ראה לעיל). הוא הזכיר את פניותיו אל נציגות עובדי בזק, וסיים:

אם יתברר בימים הקרובים, כי הניסיונות למנוע השביתה בדרך ההידברות, כאמור, ייכשלו, תפעל "בזק" בכל האמצעים העומדים לרשותה על מנת לגרום למימוש קישור הגומלין, לרבות בדרך של פניה לבית הדין לעבודה.

בנוסף על תשובותיו למנכ"ל הוט טלקום ולמנכ"ל סלקום, כתב מנכ"ל בזק ביום 15.5.06 גם ליו"ר נציגות העובדים ולראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות. מנכ"ל בזק הזכיר את תלונות הוט טלקום וסלקום, וכתב:

אני חוזר, אפוא, על דרישתי, להפסיק לאלתר את העיצומים ולהורות לעובדים לבצע את המוטל עליהם למניעת גרימת נזקים לחברה וללקוחותיה.

חילופי המכתבים מיום 14.5.06 ומיום 15.5.06 בין גלברד למנכ"ל הוט טלקום הוצגו לפני גלברד כאשר נחקר ברשות ההגבלים העסקיים ביום 23.5.06. בתשובותיו של גלברד שוב ניכר היעדרו של כל ניסיון של ממש לברר את העובדות בשטח. כך אמר גלברד לחוקרי הרשות (שוב אביא את הדברים בהרחבה):³⁶

ש: אני מציג לך את מסמך מ 34-35 21.5.06 [מכתב מנכ"ל הוט טלקום לגלברד מיום 14.5.06 – ר.ק.] אתה זוכר שהגיע אליך?

ת: כן

ש: וענית במסמך מ 36 21.5.06 [מכתב גלברד למנכ"ל הוט מיום 15.5.06 – ר.ק.]

ת: כן

ש: כמה בדקת את הטענות של הוט שבמסמך

ת: לא בדקתי אישית. קבלתי את המכתב ובקשתי לפעול על מנת שהטענות האלה במידה שהן נכונות תוסדרנה. הפתרונות יוסדרו והדרך היא לטפל בסכסוך שהוכרז על ידי ועד העובדים.

ש: זאת היתה פעם ראשונה שהבנת שיש בעיתיות

ת: אני ניזונתי מהתלונה הזאת וודאי.

ש: לפני זה לא הבנת שקיימת בעיתיות

ת: לפני זה לא הייתי מודע לבעיה. אני לא עוסק בזה.

ש: לפני המכתב הזה של הוט לא ידעת

ת: ממש לא.

ש: הטלת על מישחו לבדוק את הטענות

ת: לא. בקשתי והודעתי לרם בלינקוב שאפעיל כל האמצעים שעומדים לרשותי.

ש: הגישה שלך לא לבדוק דברים, קודם כל לענות

³⁶ הודעת גלברד מיום 23.5.06, ש' 259-372. גם כאן, לשם נוחות הקריאה, תיקנתי שגיאות הקלדה אחדות והשמטתי אזכור ליציאת אחד החוקרים מהחדר וכניסתו בחזרה.

ת: אני לא עוסק בנושא הזה בשוטף. אני מקבל פניה של מנכ"ל חברה אני מתייחס אליה. בשוטף אין לי כל מידע, ואני לא מחפש את המידע על פעילויות שוטפות שמתקיימות בחטיבות הביצוע, הנדסה, מערכות מידע. זה לא תחום אחריותי הישיר. עד שלא פונים אלי ולא מפנים תשומת ליבי, הנתונים האלה לא בידי

ש: בדקת עם המנהלים הספציפים

ת: לא. לא נכנסתי לבדיקה. באותה נקודת זמן היה סכסוך מוכרז. הנחתי שזה כתוצאה מהסכסוך. והפתרון הוא הסרת הסכסוך, ביטול הסכסוך, וכל אמצעי אחר שיבטל את ההשפעות של אותו סכסוך

ש: חוץ ממהו אחר עשית משהו אופרטיבי כמו לדבר עם הוועד. משהו,

ת: השיחות עם כפיר בנושא הזה היו מספר רב. לא תעדתי את זה. הבעתי עמדותי נגד העיצומם האלה וההשפעה השלילית על החברה. זה לא מכתב שעומד בפני עצמו. זה עוד מכתב. עוד פניה שיצא במסגרת של סדרת פניות, חלקן בעל פה חלקן בכתב.

ש: המכתב הזה לא עומד בפנה עצמו. זה לא לוועד

ת: אני מיידע את בלינקוב על הפעולות שאני נוקט עקב פניותו.

ש: אתה לא בודק אם יש בשר בתלונות?

ת: ברגע שמתלונן מנכ"ל חברה אני מקבל את התלונה כנתון עובדתי ועוסק בטיפול בנושא. מה אתה מצפה שאבדוק? גודל התמסורת? רוחב הפס? זה נושאים שאני לא עוסק בהם ופחות מוכרים לי

ש: מנהלים בכירים בחברה שלך התחמקו משאלות מדוע לא הרחיבו את רוחב הפס. הם ידעו במשך חודש שצריך להרחיב את הפס שעומד על תפוקה מלאה. כשנשאלו מה עשיתם הם התחמקו מהתשובה

ת: מה השאלה

ש: בתוך החברה שלך יש בעיות שיש בעיה לא פתורה. לא דווח אליך הבעיה הזאת לאורך כל התקופה

ת: לא דווח

ש: אתה לא חושב שכחברה, יעילות של חברה, משהו לא תקין בחברה

ת: לא טענתי מעולם שהחברה יעילה. ההיפך הוא הנכון.

ש: דברים זזים בחברה ולא מדווחים למעלה

ת: אם זו היתה הבעיה היחידה הייתי שמח.

ש: זאת אומרת לפי מה שאנחנו מבינים פעם ראשונה שהבנת שיש בעיות בתמסורת בין הוט לבזק זה היה ב 14 במאי

ת: כן. לשיטתו של רם בלינקוב יש בעיה.

ש: אתה לא יודע אם מה שהוא רושם נכון. עד היום

ת: אני לא יודע. זה לא תחום עיסוקי. ברגע שהוא הלן על בעיה יצאתי מנקודת הנחה שהבעיה קיימת וצריך לפתור אותה.

ש: לא ראוי לפנות למנהלים שיבדקו. אולי מפמפמים לך בעיות שלא קימות

ת: המכתב שלי מענה למכתב שנשלח מבלינקוב. תארתי את מערכת היחסים עם העובדים ונעשה מאמץ לפתור את הבעיה בהקדם ואם היא לא תפתר בימים הקרובים אנחנו נמצא את כל הזכויות של החברה על ידי פניה לבית דין לעבודה

ש: נעזרת במי שנכתב המכתב שלך מ 36 21.5.06

ת: בבושמת שלוש היועצת המשפטית של החברה

ש: מתי ידעת על האפשרות של פניה לבית הדין לעבודה

ת: בשיחותי עם בושמת שלוש

ש: זוכר מתי

ת: לא זוכר שעה, תאריך מדויק

ש: בעקבות איזה ארוע

ת: בעקבות האירועים האלה. לא יודע מתי. זה תחום שלא נדרשתי לו בעבר, ונדרשתי לליווי משפטי להכיר את הנושא הזה ברגע שהתרחש.

ש: פניה לבית הדין לעבודה. יכולתם לעשות לפני זה. שקלתם לפנות או לא?

ת: כל עוד לא היתה בעיה מהותית הנושא הזה לא עלה כאפשרות. זה עלה כאפשרות כפועל יוצא של תקלות שנתקלנו בהם. לדוגמא הטענה של רם בלינקוב על פעולות שלא מבוצעות לשיטתו על ידי החברה.

ש: פה, במקרה הזה, זה פעם ראשונה שעלה האפשרות לפנות לבית הדין לעבודה

ת: כן

ש: ידעת על האפשרות לפני ופה זה עלה קונקרטי

ת: כאן זה עלה קונקרטי. במקרה הזה נראה שנקטים עיצומים והנושא הזה חייב התייחסות שונה.

ש: בסעיף 3 בעמוד כתוב אם לא יורכבו החיבורים לאלתר צפוי חוסר זמינות ברשת. זה דבר שצריך להעשות מיידית. התשובה שלך שאם בימים הקרובים תהיה בעיה נפנה לבית דין לעבודה. אתה רואה בעיתיות בימים, בדקות אלה ואתה אומר נתן לך תשובה בעוד שבוע

ת: הניסוחים של רם בלינקוב הם ניסוחים שלו. רמת הדחיפות כפי שנראה בעינו. הרחבה של תשתיות הם לא לחיצה על כפתור. גם כשהייתי בפלאפון ובקשתי דבר כזה וכזה זה לא נעשה מהיום להיום כך שקבלתי את המכתב. הבנתי לשיטתו יש בעיה ועניתי לו כאשר הכוונה היתה לפתור את הבעיה. הנושא של הזמן והמהירות לא דובר על מערכת קורסת באותו זמן.

ש: לא ניסית לבדוק עם האנשים המקצועיים כמה זמן יש לנו לטפל בבעיה

ת: לא ניסיתי. הערכתי שפתרון הסכסוך תפתור את הבעיה. לא חשבתי שאני צריך להכנס לתחקיר בדבר, מה שנקרא סכנת חיים. הערכתי שהטענות של רם נובעות מהעיצומים.

ש: לא ניסית לבדוק. קבלת תלונה מסוימת שאולי לא קשורה או בעיתית בעוד 3 דקות

ת: אני מעריך את בלינקוב יותר מדי טוב שהערכתי שהתלונה לא יכולה להיות לא קשורה לשום דבר. מדובר פה עם רוחב תמסורת, בד"כ כשמזמינים זה תהליך שלוקח זמן. זה לא מהיום להיום. הערכתי שתוך מספר ימים אפשר לפתור את הבעיה. לא יחסתי לזה משמעות מעבר לכך.

ש: בדיקה היתה מעלה שהדבר הזה, הבעיה הזאת באמת במשך חודשים, הבעיה של אי טיפול בהזמנות להרחבה.

ת: אם אני קורא מה שכתוב, כתוב 90 אחוז, כלומר עדיין יש יתרת קיבולת. הוא כותב בימים הקרובים, בעתיד, לא היום שצפוי בעית זמינות. הוא כותב על שיחות עם אנשי בזק וכותב על עיצומים. לא מדובר פה על קו שנחתך או משהו שמחייב לעצור את כל הפעילות מה גם שהאמנתי שאפשר לפתור את הבעיה בטווח של ימים כך שלא ראיתי בנושא הזה משהו שמחייב טיפול באותו בוקר או באותה שעה שקבלתי את המכתב.

ש: כתוב פה במסמך מ 21.5.06 34 פעולות כוחניות ובלתי חוקיות

ת: רם בלינקוב יש לו כושר ביטוי נהדר, הוא יודע לבטא עצמו נהדר. הוא פעם היה בחברה שהיתה מונופול מוכרז, הוא מכיר את פעולות כוחניות של מונופול מהזוית האישית שלו. החלק הזה של המכתב הוא יותר ספרותי מאשר ענייני.

ש: שאלת מישור מה הקשר של מה שכתוב לחוק התקשורת, רשיון בזק, חוק ההגבלים העסקיים

ת: המכתב הזה הועבר ליועצת המשפטית לעיונה. לא קבלתי כל התיחסות ישירה למשפט כזה או אחר.

ש: למשפט הספציפי הזה לא קבלת התיחסות

ת: לא קבלתי התיחסות למשפט כזה או אחר, לרבות המשפט הזה.

ש: מה עשית בנוגע לסעיף 7 במכתבו של בלינקוב

ת: מה שעשיתי זה המכתב שעניתי לו

ש: לגופו של ענין, ניסית לטפל בזרז ההזמנות לקוי תמסורת

ת: אני לא עוסק בטיפול בהזמנות של בזק

ש: פנית לאדם, לקודקוד שכן אחראי על זה

ת: לא. החברה היתה באותה נקודת זמן בסטאטוס של סכסוך עבודה והכתובת באותה נקודת זמן היתה נציגות העובדים.

ש: מי האחראי לנושא של קוי תמסורת שכתובים פה

ת: אין לי מושג. זה לא תחום עיסוקי בכלל. אני לא עוסק בתחום הזה באופן אישי

לצד היעדר נסיון של ממש לברר את העובדות בשטח, עולה מדבריו של גלברד שמכתבו של מנכ"ל הוט טלקום מיום 14.5.06 דרבן אותו לפתוח בהיערכות לפנייה לבית-הדין לעבודה. גלברד חזר על דברים אלה גם בהמשך:³⁷

שוב אומר שתחילת ההכנות להגשה לבית הדין לעבודה החלה לפני כן [כלומר, לפני אירוע הניתוק – ר.ק.]. ההכנות [ה]חלו אחרי שקבלנו את המסמך של רם בלינקוב. הבנו שההליכה לבית דין לעבודה בלתי נמנעת. בשמת יחד עם עו"ד פיינברג החלו לעבוד על זה.

ביום 15.5.06 התקיימה בבזק ישיבה של ההנהלה המורחבת. מנכ"ל בזק דיווח על המגעים מול נציגות העובדים בנוגע לשינויים שהחברה עתידה לעבור. באשר לעיצומים, הורה מנכ"ל בזק לרכז תקלות ושיבושים הנגרמים כתוצאה מהעיצומים, לשם הכנת פנייה לבית-הדין לעבודה:

אנו פעלנו מול העובדים בעניין זה, ודרשנו שיחזרו בהם לאלתר מן העיצומים.

יש לרכז את התקלות והשיבושים ולהעביר לרן ורדי, מחטיבת משאבי אנוש, לצורך הגשת בקשה לביה"ד לעבודה במקרה שהעובדים לא ייענו לדרישתנו להפסיק העיצומים.

המשנה למנכ"ל, אברבנאל, התייחס לכך בחקירתו:³⁸

עכשיו אני נזכר שיום לאחר כניסת העיצומים לתוקף ב-15 במאי היתה ישיבת הנהלה וגלברד הרחיב בהנחיות ואמר בעצם אלף לתעד כל תהליך שלא מתנהל בקצב נורמלי, לעשות אסקלציה בדיווחים, כלומר לדווח כלפי מעלה להנהלה כמה שיותר, לאסוף את כל החומר בצורה מרוכזת במשאבי אנוש . . .

אולם, הוראה זו של מנכ"ל בזק באה כאמור רק ביום 15.5.06, היום השני לעיצומים המוצהרים של עובדי בזק (שהתחילו, באופן רשמי, ביום 14.5.06) ויותר משבועיים לאחר ההודעה בדבר סכסוך עבודה (שנתקבלה ביום 27.4.06), למרות שלאורך תקופה זו הובאו לידיעת הנהלת בזק,

³⁷ הודעת גלברד מיום 23.5.06, ש' 468-471.

³⁸ הודעת אברבנאל מיום 3.7.06, ש' 91-94.

שוב ושוב, התרעות על-כך שבפועל עובדי בזק מעכבים, או אינם מבצעים, עבודות הקשורות לחיבור מפעילי מפ"א אחרים לרשת בזק.

האיחור הרב שחל בנסיון בזק לברר את העובדות בשטח מוצא ביטוי באירוע הבא: ביום שלישי 16.5.06 בשעה 17:20, אותו רן ורדי מחטיבת משאבי אנוש, שעליו הוטל לרכז את התקלות ואת השיבושים הנגרמים במסגרת העיצומים לצורך פנייה לבית-הדין לעבודה, פנה בדוא"ל לשורה של גורמים בבזק וביקש דיווח לגבי העיצומים (אשר לפי הכתוב בפנייתו כווננו כנגד סלקום בלבד):

לאור הכרזת סיכסוך העבודה והתחלת ביצוע עיצומים על ידי נציגות העובדים (כנגד חיבור חברת סלקום) אבקש לקבל באופן ומיידי [כך במקור] מכל אחד מכם (במידה ורלוונטי בחטיבתו) את מהות העיצומים המבוצעים בחטיבתו, היקף, ומשך כמו כן כל דיווח הנוגע לעיצומים במידה ורלוונטי (עבודת עובדים, נתקים, הפרעות, שיבושים, וכו')

נא העבירו דווח ראשוני מחר 17.5 בבוקר

דווח שוטף נא כל יום בבוקר אלי במייל

על הודעה זו של רן ורדי הגיב אריה לברון, מנהל אגף ספקי תקשורת בחטיבת שיווק ומכירות, כך:

יוסי – בתיקון לכתוב אין מדובר להבנתי בעיצומים נגד סלקום אלא כלל מפעילי המפ"א!

נכון להיום קיים נתק עם המפעילים מצד העובדים:

קווי זהב – כלל הפעילויות לצורך חיבורם לרשת בזק.

סלקום – כנ"ל.

גלובקול – כנ"ל.

HOT – ללא הרחבות נדרשות מולינו כאשר החלו להתלונן על שיחות שנופלות מול בזק.

כך, בסוף יום העבודה השלישי מאז תחילתם המוצהרת של עיצומי העובדים, מי שהוטל עליו (יום קודם-לכן) לרכז את התקלות ואת השיבושים הנגרמים במסגרת העיצומים סבר, בטעות, כי העיצומים מכוונים כנגד סלקום בלבד, והיה צורך לתקן את טעותו ולהעמידו על-כך, שהעיצומים מכוונים לא רק כנגד סלקום, אלא גם כנגד 012 טלקום, גלובקול והוט טלקום. פרט זה מדגים את האיחור הרב שבו החלה הנהלת בזק לנסות לברר את העובדות בשטח. זאת, למרות שהתרעות על עיכוב עבודות לחיבור מפעילי מפ"א התחילו להגיע להנהלת בזק – לכל המאוחר – בסוף חודש אפריל.

בבוקרו של יום המחרת, יום רביעי 17.5.06, התכנסו בכירי בזק (ביניהם המנכ"ל גלברד, משנהו אברבנאל ועוד) ונציגי עובדי בזק במלון דן כרמל בחיפה, על-פי תכנון מראש, והחלו בדיונים אינטנסיביים במגוון נושאים שעמדו על הפרק בנוגע לארגון מחדש שתכננה הנהלת בזק.

ניתן לסכם את התקופה מיום 14.5.06 עד יום 17.5.06 בשעה 13:43 כדלקמן. יום 14.5.06 היה המועד שנקבע לתחילתה הרשמית של שביתת עובדי בזק. בפועל, העובדים רק המשיכו בעיצומים שכבר נקטו נגד מפעילי מפ"א המתחרים, דהיינו עיכוב או אי-ביצוע של עבודות הקשורות בחיבור מפעילי מפ"א המתחרים לרשת בזק. באותו יום הגיעה גם תלונתו של מנכ"ל הוט טלקום על עיכובים בהרחבת החיבור בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק. ביום 15.5.05 השיב מנכ"ל בזק

לתלונתו של מנכ"ל הוט טלקום, כמו גם לתלונתו האחרונה של מנכ"ל סלקום מיום 11.5.06, מבלי לערוך כל בירור באשר לנכונות התלונות. לשני המתלוננים – ולמרות הדחיפות שלה הם טענו בפניותיהם – הודיע מנכ"ל בזק על כוונה להקצות מספר ימים נוספים לנסיונות לפתור את הבעיות בדרך של הידברות עם נציגי העובדים, ורק אם הדבר לא יסתייע בידו, תפנה בזק לבית-הדין לעבודה. עם זאת, בישיבת ההנהלה של יום 15.5.06 הורה מנכ"ל בזק לרכז תקלות ושיבושים הנגרמים במסגרת העיצומים, לצורך פניה לבית-הדין לעבודה. אך התהליך של ריכוז תקלות ושיבושים התחיל באיחור, ולא ביעילות.

השתלשלות הדברים – מיום 17.5.06 בשעה 13:43 עד יום 18.5.06 בשעה 23:44

כאמור, בבוקרו של יום 17.5.06 התכנסו ראשי בזק וראשי נציגות עובדי בזק במלון דן כרמל בחיפה, לשם דיונים אינטנסיביים במגוון נושאים שעמדו על הפרק במסגרת הארגון מחדש שתכננה ההנהלה.

בצהרי אותו היום – בעוד ראשי בזק ונציגי העובדים מקיימים את דיוניהם בחיפה – נותק קישור-הגומלין בין רשת הטלפוניה של הוט טלקום לבין רשת הטלפוניה של בזק. כתוצאה מניתוק זה, לא יכלו מנויי הוט טלקום להתקשר למנויי בזק, לרבות לשירותי חירום, או לקבל שיחות מהם.

בשעה 13:43 ביום 17.5.06, קלטו אנשי מחלקת הבקרה של חטיבת המרכז של בזק אזעקות דחופות. בשעה 13:59 הוברר להם כי האזעקות מתייחסות לנפילת קצבי תמסורת של הוט טלקום. עד השעה 14:15 זוהה מקום הנפילה כאתר של בזק בפתח-תקוה.

במהלך הרגיל של הדברים, טכנאי בזק היה יוצא למקום הנפילה, על-פי הפניית אנשי הבקרה, על-מנת לטפל בבעיה ולתקן את אשר טעון תיקון. אולם, תוך כדי בירור מהות המקרה, למדו אנשי הבקרה כי במסגרת העיצומים של עובדי בזק, ועד העובדים אינו מאשר לטפל בבעיה, ולכן לא ייצא טכנאי. לפי יומן האירוע של בקרת חטיבת המרכז, כבר בשעה 13:59 נודע להם שוועד העובדים אינו מאשר טיפול בנפילה, והנושא של אי-אישור הטיפול מטעם הוועד מוזכר שוב ברישום מהשעה 14:36.

שאל שם-טוב, יו"ר ועד העובדים של חטיבת מרכז, אישר בפני חוקרי הרשות כי הנפילה לא טופלה עקב עיצומי העובדים:³⁹

אני וועד עובדים. כל הזמן יש תקלות שמתקנות. את התקלה הזו לא תיקנו בגלל עיצומים.

ובהמשך: "ארגון העובדים נתן הנחיה לא לתקן את התקלה".⁴⁰

יושב ראש נציגות עובדי בזק, שלמה כפיר, אישר בפני חוקרי הרשות כי העיצומים שנקטו העובדים כוונו נגד המפעילים המקומיים החדשים:⁴¹

³⁹ הודעת שם-טוב מיום 23.5.06, ש' 96-97.

⁴⁰ הודעת שם-טוב מיום 23.5.06, ש' 105-106.

ש: מה היו הפעולות שנקטו בפועל עובדי בזק במסגרת אותו סכסוך עבודה?

ת: לא לתקן ולא לחבר את המפעילים המקומיים. לא אמרנו לא לבוא לעבודה. לא אמרנו לשבות. רק לא לתקן תקלות של המפעילים המקומיים החדשים של השיחות המקומיות ולא לחבר את המפעילים המקומיים מחוץ לחברה.

לפי מקום הנפילה (מתקן של בזק בפתח-תקוה), אחריות הטיפול היתה של חטיבת המרכז של בזק. אולם, מנהל חטיבת המרכז, סמנכ"ל רפי רהט, לא התמצא בפרטי האירוע. בפני חוקרי הרשות אמר רהט, כי אמנם קיבל דיווח שיש תקלה בקשר להוט טלקום, אך לא ידע כי הדבר גרם לניתוק של כל התקשורת בין מנויי בזק לבין מנויי הוט טלקום. כן טען רהט, כי למד רק בערב, מכלי התקשורת, שעובדי בזק לא טיפלו בבעיה עקב עיצומים; גם אז, הניח רהט כי הנושא מטופל ברמה הארצית ואינו נוגע אליו, ולכן לא עשה דבר.

כל אותה העת התנהלו השיחות בין הנהלת בזק לבין נציגות עובדי בזק במלון דן כרמל בחיפה. מנכ"ל בזק גלברד אמר לחוקרי הרשות כי לא ניסה לשכנע את נציגי העובדים, אשר ישבו יחד איתו בחיפה, לאשר לטפל בניתוק בין בזק לבין הוט טלקום; גלברד הסביר זאת בכך, שכבר בעבר לא נענו נציגי העובדים לפנייתו, ולכן ראה פנייה לבית-הדין לעבודה כדרך פעולה יחידה הפתוחה בפני בזק. לעומת זאת, המשנה למנכ"ל, אברבנאל, גרס שגלברד כן ניסה לדבר עם נציגי העובדים ולשכנעם לאפשר טיפול בניתוק של הוט טלקום. בכל מקרה ברור, כי השיחות נמשכו, גם ביום חמישי 18.5.06, למרות סירוב נציגי העובדים לאפשר טיפול בניתוק. גלברד אף טען ש"סה"כ היתה אווירה חיובית בלי עימות",⁴² וכשנשאל אם האווירה השתנתה תוך כדי האירוע, ענה "לא ממש לא".⁴³ בדומה, בישיבת הנהלה מצומצמת שהתקיימה ביום 22.5.06, דיווח גלברד כי הדיונים בחיפה "התקיימו באווירה נוחה".

במקביל להמשך השיחות מול נציגי העובדים, עבדו יועציה המשפטיים של בזק על הכנתה של בקשה לבית-הדין לעבודה, אשר בפועל לא הוגשה עד למחרת היום, דהיינו יום חמישי 18.5.06. הוט טלקום, לעומת זאת, פנתה עוד בערבו של היום הראשון של הניתוק, יום רביעי 17.5.06, לבית-המשפט המחוזי בירושלים, במעמד צד אחד, וקיבלה צו שלפיו על בזק:

לפעול לאלתר לחיבור התמסורת בכל קווי הטלפון המשמשים לקישור גומלין בין המבקשת ומנוייה לבין המשיבה ומנוייה בכל דרך אפשרית ומהירה על מנת לקיים צו זה בדרך המהירה והיעילה ביותר.

אולם, גם לאחר מתן הצו, לא טופל הניתוק בין רשת בזק לבין רשת הוט טלקום.

לבסוף, ביום חמישי 18.5.06 בערך בשעה 11:30 בבוקר, הגישה בזק את בקשתה לבית-הדין האזורי לעבודה בתל-אביב – יפו. בהמשך נודע כי נקבע דיון בפני בית-הדין בשעה 17:30. בדיון, כפי שרשום בפרוטוקול בית-הדין, קיבלו הצדדים את הצעת בית-הדין בדבר המשך מו"מ וחזרת העובדים לעבודה סדירה.

⁴¹ הודעת כפיר מיום 23.5.06, ש' 198-201.

⁴² הודעת גלברד מיום 23.5.06, ש' 708.

⁴³ הודעת גלברד מיום 23.5.06, ש' 709-710.

בשעה 21:28 ביום חמישי 18.5.06, בעקבות תוצאת הדיון בבית-הדין לעבודה, יצאו שני עובדים של בזק לטפל בנפילה שאירעה באותו מתקן בזק בפתח-תקוה. בשעה 23:44 דיווחו העובדים כי מצאו שם מעיכה בסיבים וכי החליפו את הסיבים המעוכים; בכך הוחזר החיבור בין רשת בזק לבין רשת הוט טלקום.⁴⁴ על-פי סיכום האירוע של בקרת חטיבת המרכז, האירוע התחיל ביום 17.5.06 בשעה 13:43 והסתיים ביום 18.5.06 בשעה 23:38, כך שמשכו יום אחד, 9 שעות ו-55 דקות – סה"כ כ-34 שעות.

ניתן לסכם את התקופה מיום 17.5.06 בשעה 13:43 עד יום 18.5.06 בשעה 23:44 כדלקמן. ניתוק קישור-הגומלין בין בזק לבין הוט טלקום, וסירובם של עובדי בזק לבצע את התיקון המתבקש, תפסו את הנהלת בזק כשהיא אינה ערוכה לפנייה מיידית לבית-הדין לעבודה (או לכל דרך התמודדות אחרת). מצד אחד הבינה הנהלת בזק, כי רק פנייה לבית-הדין לעבודה יכולה להוביל לכך שעובדי בזק יבצעו את התיקון. מצד שני, הנהלת בזק לא היתה ערוכה לפנייה מיידית לבית-הדין לעבודה. גם לאחר שהוט טלקום פנתה לבית-המשפט המחוזי בירושלים וקיבלה צו המופנה לבזק והמורה על ביצוע התיקון, עדיין לא היתה בזק מוכנה לפנות לבית-הדין לעבודה. בזק הגישה את בקשתה לבית-הדין לעבודה לקראת הצהריים ביום השני של האירוע. בדיון בבית-הדין, אשר התקיים בשעה 17:30 ביום השני לאירוע, הוסכם כי עובדי בזק ישובו לעבודה סדירה. לקראת חצות הלילה בוצע התיקון, והניתוק בין רשת בזק לבין רשת הוט טלקום הסתיים, לאחר כ-34 שעות שבהן היו מנויי הוט טלקום מנותקים ממנויי בזק, דהיינו כמעט מכל מנויי הטלפון הנייד בישראל.

סעיף 29א לחוק ההגבלים העסקיים

סעיף 29א לחוק ההגבלים העסקיים קובע:

- 29א. (א) בעל מונופולין לא ינצל לרעה את מעמדו בשוק באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור.
- (ב) יראו בעל מונופולין כמנצל לרעה את מעמדו בשוק באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור, בכל אחד מן המקרים האלה:
- (1) קביעה של רמת מחירי קניה או מכירה בלתי הוגנים של הנכס או של השירות שבמונופולין;
  - (2) צמצום או הגדלה של כמות הנכסים או היקף השירותים המוצעים על-ידי בעל מונופולין, שלא במסגרת פעילות תחרותית הוגנת;
  - (3) קביעת תנאי התקשרות שונים לעסקות דומות אשר עשויים להעניק ללקוחות או לספקים מסויימים יתרון בלתי הוגן כלפי המתחרים בהם;
  - (4) התניית ההתקשרות בדבר הנכס או השירות שבמונופולין בתנאים אשר מטבעם או בהתאם לתנאי מסחר מקובלים אינם נוגעים לנושא ההתקשרות.
- הוראות סעיף קטן זה באות להוסיף על הוראות סעיף קטן (א).

⁴⁴ אינני קובעת דבר באשר לסיבות שהביאו למעיכת הסיבים. כמו-כן, אינני קובעת דבר באשר לטענה שהעלתה בזק, שלפיה הסדרי הגיבוי של הוט טלקום לא היו ראויים; טענה זו אינה מעלה ואינה מורידה לעניין קביעתי שבהתנהלותה לא קיימה בזק את חובתה לפי סעיף 29א לחוק.

סעיף זה נוסף לחוק ההגבלים העסקיים במסגרת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 2), תשנ"ו-1996.⁴⁵

על הרקע להוספת סעי' 29 לחוק ההגבלים העסקיים ראה את דברי בית-הדין להגבלים עסקיים בפרשת ידיעות אחרונות.⁴⁶

סעיף זה חוקק על דרך תיקונו (תיקון מספר 2) של חוק ההגבלים העסקיים. בטרם התיקון, האיסור הפרוספקטיבי היחיד עמו התמודד בעל מונופולין, היה איסור לסרב סירוב בלתי סביר לספק את הנכס או השירות שבמונופולין (סעיף 29 לחוק). לצדו של איסור זה, היה בעל המונופולין כפוף גם להוראות שרשאי היה לתת בית דין, אך אלה, כל עוד לא נתנו, לא הגבילו את פעילותו של בעל המונופולין. . . .

המחוקק ביקש לתקן מצב דברים זה ולקבוע נורמות התנהגות מוגדרות אשר יחייבו את בעל המונופולין, גם ללא מתן הוראות מבית הדין.

...

חשיבותו של סעיף 29 לחוק אפוא, היא בהרחבה משמעותית של היקף האיסורים הפרוספקטיביים הקבועים בחוק. לא עוד איסור יחיד על סירוב בלתי סביר לספק את הנכס או השירות שבמונופולין, אלא מבחן כללי הקובע נורמות התנהגות המחייבות את בעל המונופולין, שהפרתן נאסרה על פי החוק.

כן ראה את דברי ההסבר לסעי' 29 א:⁴⁷

הנסיון שנצבר בהפעלת החוק מלמד כי פעורה תהום בין הצורך לוודא שבעל מונופולין לא ינצל לרעה את מעמדו לבין היכולת המעשית לוודא שהדבר אכן לא יקרה. הכלים הקיימים היום בחוק אינם יעילים דיים כדי להתמודד עם אתגרי המשק, הן איכותית והן כמותית. . . .

מטרתו של סעיף 1 היא להסיר את האנומליה לפיה מונופולין . . . כפוף מראש בחוק רק לאיסור סירוב בלתי סביר (סעיף 29) ובדיעבד כפוף להוראות בדבר הצעדים שיינקטו על ידי בית הדין.

לכן, מומלץ לאמץ את שיטות הפיקוח על הגבלים עסקיים המקובלות במדינות אחרות (ובמיוחד בשינויים המחוייבים, את תכנית הפיקוח הקבועה בדיני הקהילה האירופית המשותפת, בסעיף 86 [היום סעי' 82 – ר.ק.] של אמנת רומא מ-1957), להגדיר באופן ברור וכללי את כפיפות בעל המונופולין להתנהגות מותרת.

כפי שעולה מדברי ההסבר, סעי' 29 מבוסס, בשינויים קלים, על סעי' 86 לאמנת רומא (כיום סעי' 82 לאמנה), שם נקבע בדיני התחרות של האיחוד האירופאי האיסור על ניצול לרעה של מעמד דומיננטי.

כמו הוראות אחרות בפרק ד' לחוק ההגבלים העסקיים, הוראות סעי' 29 מטילות על בעל מונופולין חובות מיוחדות. כדברי בית-הדין להגבלים עסקיים בפרשת ידיעות אחרונות:⁴⁸

⁴⁵ ס"ח תשנ"ו 1573 מיום 8.3.96, עמ' 149.

⁴⁶ תיק מוני' 2/96, הממונה על הגבלים עסקיים נ' ידיעות אחרונות (פסק-דין חלקי מיום 4.11.99) פס' 53.

⁴⁷ הצעת חוק 2446 מיום 14.11.95, עמ' 229.

⁴⁸ בתיק מוני' 2/96 הממונה נ' ידיעות אחרונות (פסק-דין משלים מיום 7.6.00) פס' 53.

על בעל מונופולין חלים כידוע כללי התנהגות מחמירים על רקע מעמדו המיוחד, אשר אינם חלים על מתחרים אחרים בשוק . . .

גם לפני חקיקתו של סעי' 29 עמד בית-הדין להגבלים עסקיים על-כך, שעל בעל מונופולין מוטלות חובות מיוחדות. ראה את דברי בית-הדין בפרשת דובק:⁴⁹ "המונופולין אינו אסור, אך מוטלת עליו, כאמור, אחריות מיוחדת".

את המושג של "אחריות מיוחדת", אשר מוטלת על כתפי בעל מונופולין, שאב בית-הדין מפסיקת בית-המשפט הגבוה לצדק של האיחוד האירופאי בנושא ניצול לרעה של מעמד דומיננטי. בית-הדין ציטט מפסק-הדין המנחה בפרשת Michelin:⁵⁰

A finding that an undertaking has a dominant position is not in itself a recrimination but simply means that, irrespective of the reasons for which it has such a dominant position, the undertaking concerned has a special responsibility not to allow its conduct to impair genuine undistorted competition on the common market.

כן ראה את דברי בית-המשפט פדרלי לערעורים בארה"ב בפרשת LePage's:⁵¹

[A] monopolist is not free to take certain actions that a company in a competitive (or even oligopolistic) market may take, because there is no market constraint on a monopolist's behavior.

פגיעה של בעל מונופולין במתחריו עשויה לעלות לכדי ניצול לרעה של מעמדו, כאשר הפגיעה אינה במסגרת תחרות "on the merits"; על-כך ראה את דברי בית-הדין להגבלים עסקיים בפרשת ידיעות אחרונות.⁵²

על-מנת שהתנהלותו של בעל מונופולין תיחשב כניצול לרעה של מעמדו, אין כל הכרח שמעמדו המונופוליסטי יהווה האמצעי שבעזרתו פוגע בעל המונופולין בתחרות או בציבור. לעניין זה ראה את דברי בית-המשפט הגבוה לצדק של האיחוד האירופאי בפרשת Hoffmann-LaRoche:⁵³

[T]he interpretation suggested by the applicant that an abuse implies that the use of the economic power bestowed by a dominant position is the means whereby the abuse has been brought about cannot be accepted.

⁴⁹ תיק מוני 1/93 הממונה נ' חברת דובק (17.1.95), פס' 15 ב.

⁵⁰ Case 322/81 Michelin v. Commission, [1983] ECR 346, פס' 57.

⁵¹ LePage's v. 3M, 324 F.3d 141 (3d Cir. 2003) (en banc), בעמ' 151-152.

⁵² תיק מוני 2/96 הממונה נ' ידיעות אחרונות (פסק-דין משלים מיום 7.6.00), פס' 51.

⁵³ Case 85/76 Hoffmann – LaRoche v. Commission [1979] ECR 461, פס' 91.

The concept of abuse is an objective concept relating to the behavior of an undertaking in a dominant position which is such as to influence the structure of a market where, as a result of the very presence of the undertaking in question, the degree of competition is weakened and which, through recourse to methods different from those which condition normal competition in products or services on the basis of the transactions of commercial operators, has the effect of hindering the maintenance of the degree of competition still existing in the market or the growth of that competition.

עם זאת, במקרה הנוכחי מעמדה המונופוליסטי של בזק מילא תפקיד מרכזי בפגיעה שנגרמה להוט טלקום ולתחרות עצמה; על-כך ראה להלן.

סעי' 29א מורכב משני סעיפים קטנים. סעיף קטן (א) קובע מבחן כללי של ניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי, כאשר יסודות האיסור הינם:⁵⁴

(א) "בעל מונופולין".

(ב) "ניצול לרעה של מעמדו בשוק".

(ג) "באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור".

לצד איסור כללי זה, ומבלי לגרוע ממנו, מפורטות בסעיף קטן (ב) פרקטיקות המקימות חזקה חלוטה של ניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי.⁵⁵

התנהלותה של בזק היוותה ניצול לרעה של מעמדה המונופוליסטי, בניגוד להוראות סעי' 29א לחוק ההגבלים העסקיים.

בזק הינה בעלת מונופולין

אין חולק כי מתקיים במקרה זה היסוד של "בעל מונופולין". כפי שראינו לעיל, בזק הינה בעלת מונופולין מוכרזת בתחומים הבאים: שירות טלפון בסיסי, שירותי תשתית תקשורת ושירותי העברה ותמסורת של שידורים לציבור,⁵⁶ כמו גם במתן גישה לאינטרנט בקצב מהיר.⁵⁷

⁵⁴ תיק מוני' 2/96 הממונה נ' ידיעות אחרונות (פסק-הדין החלקי מיום 4.11.99, פס' 55).

⁵⁵ ראה שם, פס' 56.

⁵⁶ ראה הכרזה על קיום מונופולין לפי חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, 27.6.95, פרסום 3001314 באתר הרשות; ערר 7/95 בזק החברה הישראלית לתקשורת נ' הממונה (פסק-דין מיום 8.5.97); ביטול הכרזה על בעל מונופולין – בזק בינלאומי בע"מ, בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, 29.4.01, פרסום 3010866 באתר הרשות; הכרזת מונופולין: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, 10.11.04, פרסום 5000002 באתר הרשות.

⁵⁷ הכרזת מונופולין: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, 10.11.04, פרסום 5000002 באתר הרשות.

בזק ניצלה את מעמדה לרעה

מפעילי מפ"א המתחרים בבזק תלויים בקישור-הגומלין בין רשתותיהם לבין רשת בזק, כדי שיוכלו להציע למנויהם את האפשרות להתקשר גם למנויי בזק ולקבל מהם שיחות. המדובר בתלות מהותית, הנובעת בין השאר מהשפעות רשת. התועלת הצומחת למנויי טלפון גדלה ככל שגדל מספר האנשים והעסקים המחוברים לרשת. קישור-הגומלין בין רשתות טלפוניה הופך אותן, לעניין זה, להיות כמו רשת אחת גדולה, כאשר מנויה של כל רשת נהנים בהתאם לגודלן המצטבר של כל הרשתות המחוברות.

ניתוק בין רשתות מבטל את היתרון שבקישור-הגומלין בין רשתות. ניתוק בין רשתות גורם לכך, שבמקום ליהנות מהשפעות רשת בהתאם לגודלן המצטבר של כל הרשתות המחוברות, ייהנה כל מנוי מהשפעות רשת רק בהתאם לגודלה של הרשת שבה הוא מנוי. בהתאם לכך, כאשר רשת קטנה מנותקת מרשת גדולה, הפגיעה במנויי הרשת הקטנה קשה יותר מהפגיעה במנויי הרשת הגדולה. הואיל ובזק מחזיקה בנתח משמעותי במיוחד מכלל המנויים של שירותי טלפוניה ניחת, ניתוק רשתו של מפעיל מפ"א מתחרה מרשת בזק פוגע קשות בתועלת שאותו מפעיל מנותק יכול לספק למנויו.

על-כן, תלותם של מפעילי מפ"א מתחרים בבזק כרוכה גם בפגיעות יתר: על-ידי פגיעה בקישור-הגומלין עם מפעילי מפ"א, בזק ו/או עובדיה יכולים להסב נזק כבד למפעילי מפ"א המתחרים ולאפשרות שלהם להציע שירותי טלפוניה מתחרים לציבור המנויים.

לאור כל זאת, ברור כי מעמדה המונופוליסטי של בזק איפשר לפגוע פגיעה קשה ומשמעותית מאד במפעילי מפ"א המתחרים – בראש ובראשונה בהוט טלקום, אשר כבר סיפקה בפועל שירותי טלפוניה ניחת לכ-100,000 מנויים – בעוד הפגיעה לבזק עצמה ומנויה צנועה הרבה יותר. ראינו לעיל, כי על-מנת שמעשה של בעל מונופולין ייחשב כניצול לרעה של מעמדו, אין הכרח שמעמדו המונופוליסטי יהווה האמצעי שבעזרתו הוא פוגע בתחרות או בציבור. במקרה הנוכחי, בכל אופן, מעמדה המונופוליסטי של בזק אכן שימש כאמצעי לפגיעה קשה בתחרות ובציבור.

הסכנה שעובדי בזק יפגעו במכוון במתחרי בזק, במסגרת סכסוך עבודה, לא נעלמה מעיני הנהלת בזק. במסמך שהוכן בבזק, הבוחן תרחישי שביתה שונים מבחינת הנזק הכספי אשר ייגרם לבזק בכל תרחיש, מופיעה הפסקה הבאה:

**שימוש בשיטת "נזק עקיף" – פגיעה במתחרי החברה על מנת לא לפגוע בלקוחות
אך לחשוף את החברה לתביעות כלכליות כבדות. לדוג' – פגיעה קשה בתמסורת
פרטנר, שתוביל לשיבושים ברשת פרטנר.**

לפי תרחיש זה (הזוכה להערה "פוטנציאל נזק גבוה" במסמך התרחישים), עובדי בזק פוגעים בחברה מתחרה לא כמטרה בפני עצמה, אלא על-מנת לחשוף את בזק לתביעות פיצויים גדולות. ככל שהדבר עולה מהמסמך, פגיעה של עובדי בזק ברשתו של מפעיל אחר לא נתפסה כבעייתית, אלא במידה שהיא נועדה לחשוף את בזק לתביעת פיצויים. בין כה ובין כה, המרחק אינו רב בין תרחיש כזה לתרחיש של פגיעה בחברה מתחרה כמטרה בפני עצמה. הנהלת בזק יכלה לצפות, והיתה צריכה לצפות, את האפשרות שעובדי בזק יחליטו לפגוע במפעילי מפ"א המתחרים. בוודאי

שהיא היתה צריכה לצפות אפשרות זאת, לאחר שנציגות עובדי בזק הודיעה על שביתה על-רקע מתן רשימות למפעילי מפ"א מתחרים. קל וחומר שהיתה צריכה לצפות זאת, לאחר שהתקבלו דיווחים שעובדי בזק נוקטים עיצומים ומעכבים עבודות מול מפעילי מפ"א מתחרים, עוד לפני המועד שנקבע לתחילת העיצומים.

אולם, בזק והנהלתה עצמו עיניהן מול הבהובי אותות האזהרה. החברה והנהלתה לא הגיבו כנדרש, ובמועד הנדרש. עד לשלב מאוחר לא ביררה הנהלת בזק מהן העובדות בשטח. עד לשלב מאוחר לא נערכה הנהלת בזק לפנייה לבית-הדין לעבודה בבקשה לצו מניעה, כשם שלא נערכה גם לכל צעד מעשי אחר. בזק והנהלתה נהגו באדישות לנוכח סימנים גוברים שעובדיה פועלים כדי לפגוע במתחריה. ממצאי החקירה חושפים תרבות ארגונית שאינה מקפידה כנדרש על מניעת פגיעה פסולה במפעילים מתחרים הזקוקים לחיבור עם התשתית של בזק.

אסור היה להנהלת בזק להישאר אדישה כאשר הגיעו אליה, עוד בסוף חודש אפריל ובתחילת חודש מאי, דיווחים על עיכובים והקפאות בביצוע עבודות לחיבור מפעילי מפ"א חדשים לרשת בזק ולעיבוי החיבור בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק. כזכור, העיכובים וההקפאות היו בבחינת שביתה בלתי-מוגנת. הם היו פסולים בפני עצמם, והם גם היוו אזהרה לאפשרות של פגיעה חמורה עוד יותר במפעילים המתחרים. אך כאמור, הנהלת בזק לא פעלה לשים קץ לעיצומים אלה, וגם לא נערכה לאפשרות שתבוא בעקבותיהם פגיעה קשה עוד יותר במפעילי מפ"א המתחרים.

כאשר התחילה הנהלת בזק להתייחס באופן רציני יותר לסכנה של פגיעה במפעילי מפ"א המתחרים על-ידי עובדי בזק, היה זה מאוחר מדי. לא רק שבזק לא פנתה לבית-הדין לעבודה עד שאירע הניתוק בין רשתה לבין רשת הוט טלקום בצהריי יום 17.5.06, אלא שגם אז, עם קרות האירוע, נתפסה בזק לא-מוכנה לפנייה מיידית לבית-הדין.

כזכור, בישיבת ההנהלה שהתקיימה ביום 15.5.06 (לאחר תחילתם הרשמית של עיצומי העובדים ביום 14.5.06), הורה מנכ"ל בזק כך :

יש לרכז את התקלות והשיבושים ולהעביר לרן ורדי, מחטיבת משאבי אנוש, לצורך הגשת בקשה לבית-ד לעבודה במקרה שהעובדים לא ייענו לדרישתנו להפסיק העיצומים.

כך הוטל על כל חבר הנהלה לברר את מצב העיצומים בשטח בתחומי אחריותו. לא היתה כל מניעה לעשות זאת במועד מוקדם יותר. צעד כזה התבקש כבר בסוף אפריל, לאחר שמנכ"ל בזק קיבל, תוך פרק זמן של שלושה ימים, את תלונת מנכ"ל סלקום מיום 25.4.06, את מכתב יו"ר נציגות העובדים מיום 26.4.06, ואת ההודעה על השביתה מיום 27.4.06. ואם לא בסוף אפריל, בוודאי שהתבקש להורות על בירור מסודר של מצב העיצומים בשטח ככל שהלכו וגברו, במחצית הראשונה של חודש מאי, אותות האזהרה לכך שעובדי בזק כבר נוקטים עיצומים נגד מפעילי מפ"א מתחרים, עוד לפני תחילתם הרשמית של העיצומים.

כמובן, בירור העובדות בשטח אינו מטרה בפני עצמה, אלא שהוא חשוב בתור שלב מקדמי לקראת נקיטתם של צעדים מעשיים כדי למנוע פגיעה פסולה במתחרים או כדי לשים קץ לפגיעה קיימת. אולם, בפועל התחיל מחדלה של בזק כבר בשלב המקדמי של בירור העובדות, דבר שבמידה רבה

מנע ממנה אפילו לשקול באופן רציני נקיטת צעדים. על-רקע זה קביעתי מתמקדת, מטבע הדברים, באי-בירור העובדות, אך יש להדגיש כאמור כי העיקר הוא נקיטת צעדים מעשיים.

המחדל של אי-בירור העובדות בשטח פגע ביכולתה של הנהלת בזק להתמודד עם תופעת העיצומים בזמן אמת. פניות לנציגות העובדים עשויות היו להיות אפקטיביות יותר, אילו לוו בעובדות מפורטות המראות כי הנהלת בזק שולטת במצב ויודעת מה קורה בשטח. כך במיוחד, בהתחשב בכך שעיצומים בטרם המועד המוצהר לתחילת העיצומים (14.5.06) היו בגדר שביתה בלתי-מוגנת. לאור זאת, מידע קונקרטי על עיצומים לפני יום 14.5.06 היה מחזק את ידה של הנהלת בזק במגעים עם נציגות העובדים, או עם אותם עובדים אשר השתתפו בעיצומים מוקדמים או עודדו אותם.

בירור העובדות בשלב מוקדם יותר היה מאפשר לבזק לפנות לבית-הדין לעבודה במועד מוקדם יותר – לפני יום 14.5.06, או עם תחילתם המוצהרת של העיצומים ביום 14.5.06, או מיד עם היוודע דבר סירובם של עובדי בזק לתקן את ניתוק קישור-הגומלין עם הוט טלקום – או לכל הפחות להיערך מוקדם יותר לפנייה כזאת.

מידע קונקרטי על עיצומים לפני יום 14.5.06 היה יכול לחוות עילה לפנייה לבית-הדין לעבודה עוד לפני יום 14.5.06, בבקשה לקבוע כי מדובר בשביתה בלתי-מוגנת.⁵⁸ אי-עמידה בחובת ההודעה מראש, ההופכת עיצומים בשירות ציבורי לשביתה בלתי-מוגנת, יכולה להיות בסיס גם למתן צו מניעה נגד העיצומים.⁵⁹

גם בלי קשר לנושא של עיצומים מוקדמים, חשוב לשים לב לכך, שרוב הטענות שבזק העלתה בבית-הדין לעבודה, בבקשה שהגישה לבסוף ביום 18.5.06, היו ידועות לה – והיא היתה יכולה להעלות אותן בפני בית-הדין – עוד בסוף אפריל (או, כמובן, בכל מועד מאוחר יותר, כגון לקראת יום 14.5.06 או ביום 14.5.06 עצמו).

כך, למשל, כל הטיעון המשפטי בעד מתן צו מניעה, המפורט בסעיפים 32-49 לבקשה, היה ידוע לבזק והיה יכול להיכתב ואף להיות מוגש כבר בסוף חודש אפריל, למעט רק סעי' 48 לבקשה (המתייחס לצו שהוציא בית-המשפט המחוזי בירושלים ביום 17.5.06).

בזק טענה, ראשית, כי אין כל הצדקה עניינית לשביתה וכי מדובר ב"שביתה פוליטית", שניתן לאסור אותה כאמור בפסיקת בית-המשפט העליון (סעיפים 32-37 לבקשה). כפי שקבע בית-

⁵⁸ ראה סעי' 37ג(א) לחוק יישוב סכסוכי-עבודה, הקובע:

בית-דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, מוסמך לקבוע, על פי בקשת מעביד בשירות ציבורי, שעובדיו במקום עבודה פלוני או כמה מהם קיימו או מקיימים שביתה בלתי מוגנת שאינה הפסקת עבודה מלאה; משקבע בית הדין כך, לא יהיו העובדים המועסקים באותו מקום עבודה או כמה מהם, כפי שקבע בית הדין, זכאים אלא לשכר חלקי בעד העבודה שעשו בפועל בתקופת השביתה האמורה, בשיעור שקבע בית הדין לפי נסיבות הענין.

⁵⁹ ראה ס"ק (ב"ש) 1005/07 חברת נמל אילת נ' הסתדרות העובדים החדשה במרחב אילת (פסק-דין מיום 14.2.07), פסי' 49, 53 לפסק-הדין.

המשפט העליון במסגרת עתירה שנגעה לשביתה של עובדי בזק (ויקרא להלן: **"פרשת בזק"**)⁶⁰: **"שביתה פוליטית . . . שביתה זו אינה לגיטימית ויש הצדקה למנוע אותה"**. במקרה הנוכחי, טענת בזק שמדובר ב**"שביתה פוליטית"** נשענה על תיאור **"העילה לסכסוך המפורטת בהודעה"** (ראה סעי' 34 לבקשה), דהיינו ההודעה מיום 27.4.06, כך שניתן היה להעלות טענה זו כבר בסוף חודש אפריל.

גם את טענתה החלופית של בזק, שלפיה מדובר ב**"שביתה מעין פוליטית"** (סעי' 38-39 לבקשה), ניתן היה לכתוב ולהעלות בפני בית-הדין עוד בסוף חודש אפריל, כי גם היא נשענה על תיאור העילה לסכסוך שבהודעה מיום 27.4.06. אמנם **"שביתה מעין-פוליטית"** אינה בלתי-לגיטימית ואינה אסורה, אך זכותם של העובדים לקיימה מוגבלת ל**"שביתה מחאה קצרה בלבד"** (פרשת **בזק**, פס' 32). יש ובית-הדין לעבודה, אם משוכנע כי לפניו **"שביתה מעין פוליטית"**, יתן צו התוחם מראש את גבולותיה של אותה **"שביתה מחאה קצרה בלבד"**, לא רק באשר למשכה של השביתה, אלא גם מבחינת הטיפול במקרי חירום. כך, בית-הדין הארצי לעבודה התיר לעובדי חברת החשמל לשבות **"שביתה מחאה"** במשך כיומיים, כאשר במהלך השביתה יעבדו העובדים ב**"מתכונת שבת"** כולל **"מוקדי החירום"**, ובנוסף תפעל ועדת חריגים משותפת להנהלה ולנציגות העובדים.⁶¹ ברור כי צו מסוג זה, לו היה ניתן מראש במקרה הנוכחי, היה מאפשר תיקון מיידי של ניתוק החיבור בין רשתה של הוט טלקום לבין רשתה של בזק, במקום שהניתוק יימשך יותר משלושים שעות.

אין, כמובן, כל בטחון שבית-הדין לעבודה היה נענה לפנייה מוקדמת של בזק. מצד שני, אין לשלול את האפשרות של היענות בית-הדין לעבודה לפנייה מוקדמת של בזק, לפחות על-ידי מתן צו המבטיח טיפול במקרי חירום וכדומה.

ודוק: קביעתי זו אינה מבוססת אך ורק על-כך שבזק לא פנתה לבית-הדין לעבודה במועד מוקדם יותר. קביעתי מבוססת גם על-כך, שבזק שללה מעצמה מראש את האפשרות של פנייה מוקדמת לבית-הדין, כמו גם את האפשרות אפילו לשקול פנייה כזאת באופן רציני, בכך שלא נערכה בעוד מועד לפנייה כזו ולא פעלה פעולה של ממש כדי לברר את העובדות בשטח.

לא היתה כל מניעה לכך, שבזק תכין את עיקר בקשתה כבר בסוף חודש אפריל או בתחילת חודש מאי, אפילו אם היתה מחליטה להמתין קמעה, כאשר עיקר הבקשה כבר מוכן להגשה. לו היתה פועלת כך, היתה בזק מצמצמת באופן ניכר את פרק הזמן שיידרש להשלים את הכנת בקשתה אם וכאשר יתעורר צורך דחוף להגישה. הכנה כזאת אכן התבקשה, לנוכח כוונת העובדים לפגוע במפעילי מפ"א מתחרים, על-מנת שבזק תוכל להגיב תוך זמן קצר על כל התפתחות פתאומית שתחייב פנייה דחופה לבית-הדין לעבודה.

⁶⁰ בג"ץ 1074/93 **היועץ המשפטי לממשלה נ' בית הדין הארצי ("פרשת בזק")**, פס' 32 לפסק-הדין.

⁶¹ תיק ברע (ארצי) 196/07 **ההסתדרות הכללית החדשה של העובדים בארץ ישראל נ' חברת החשמל לישראל** (פסק-דין חלקי מיום 26.2.07); ראה גם עסק 23/07 **חברת החשמל לישראל נ' ההסתדרות הכללית החדשה** (פסק-דין מיום 10.10.07).

בפועל, בזק הגישה את בקשתה לבית-הדין כמעט יממה לאחר ניתוק קישור-הגומלין בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק. הדעת נותנת, כי לו היתה בזק דואגת להיערך מראש להגשת בקשה כזו, בקשתה היתה מוגשת מוקדם יותר. לאור אופיו וחשיבותו של ענף הטלפוניה, אפילו חסכון של מספר שעות היה משמעותי. היום, בדיעבד, ניתן לראות שהדבר היה יכול להקטין במספר שעות, או אפילו ביממה, את תקופת ניתוקם של מנויי הוט טלקום מרשת בזק. אולם, לא רק בדיעבד אלא גם מראש ניתן היה לעמוד על חשיבות הזמן, ועל הצורך להיערך בהקדם האפשרי לפנייה לבית-הדין, כדי שפנייה כזאת תוכל להיעשות מיד עם היווצרותן של הנסיבות המתאימות.

מחדל זה של הנהלת בזק בא, כפי שראינו, על-רקע אותות אזהרה לכך, שבכוונת עובדי בזק לפגוע במפעילי מפ"א מתחרים. בנסיבות העניין, בזק לא עמדה ב"אחריות המיוחדת" המוטלת על כתפי בעל מונופולין, והמחדל עולה לכדי ניצול לרעה של מעמדה.

"באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור"

אין ספק שמחדלה של בזק היה עלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור. הנהלת בזק ידעה, כי עובדי בזק מתכוונים לפגוע במפעילי מפ"א מתחרים. לא היתה כל סיבה לחשוב שמדובר בפגיעות קלות-ערך בלבד, והנהלת בזק היתה צריכה להביא בחשבון גם את האפשרות של פגיעה קשה במתחרים אלה.

במקרה של הוט טלקום אכן נגרמה פגיעה קשה. ניתוק מנויי הוט טלקום מרשת בזק במשך יותר משלושים שעות, ללא אפשרות להתקשר למנויי בזק (כולל שירותי חירום) או לקבל מהם שיחות, שידר לציבור מסר קשה באשר לאמינות של שירות הטלפוניה של הוט טלקום. המקרה שידר לציבור מסר, שלפיו שירות הטלפוניה של הוט טלקום חשוף לפגיעות מצד עובדי בזק, המעוניינים לפגוע בה בהיותה מתחרה של בזק. ברצותם עובדי בזק מתקנים וברצותם הם מסרבים לתקן, והם אף מסוגלים לסרב, במשך שעות רבות, לבצע תיקון שהוא חיוני עבור רשת מפ"א מתחרה. יש באירוע כזה כדי לפגוע פגיעה של ממש בתדמיתה של הוט טלקום בעיני הציבור, ולהרתיע את הציבור מלעבור מבזק להוט טלקום. אין זה משנה שהוט טלקום הופיעה באירוע זה בתפקיד הקרבן, ובזק בתפקיד של בעל מונופולין שעובדיו פגעו במתחרה קטן. המסר שעלה מהאירוע היה, שמבחנית אמינות השירות בזק עדיפה על-פני הוט טלקום וכל שאר מתחרי מפ"א החדשים, לכשיקומו.

אמנם נכון שדיני הגבלים עסקיים נועדו להגן לא על מתחרים, אלא על התחרות עצמה, ולא כל פגיעה במתחרה מהווה פגיעה בתחרות. אולם, ישנם מקרים, שבהם הפגיעה במתחרה מהווה גם פגיעה בתחרות, וכך גם במקרה הנוכחי. כאשר בעל מונופולין פוגע במתחרים חדשים המנסים לחדור לשוק ולהתחרות בו, וכאשר הפגיעה אינה נובעת מתחרות "on the merits", זוהי פגיעה לא רק באותם מתחרים אלא גם בתחרות עצמה.⁶² השלב של פתיחת שוק לתחרות, לאחר שנים

⁶² ראה תיק מוני 2/96 הממונה נ' ידיעות אחרונות (פסק-דין משלים מיום 7.6.00), פס' 51.

רבות של מונופולין מוחלט, הוא שלב רגיש ביותר, שבו פגיעה פסולה במתחרים החדשים פוגעת קשות בלב-לב של התחרות. ראה את קביעת הממונה בעניין בזק בינלאומי:⁶³

הטעיה מצד בעל מונופולין, המתבצעת בהקשר לפעילות המתוכננת או קיימת של מתחרה חדש המתחיל פעולתו בשוק המונופוליסטי, והמכוונת נגד כניסתו לשוק של המתחרה או פעילותו בה או שאלה תוצאותיה, שולחת חץ מורעל אל לב ערכי התחרות – יצירתה, שימורה וקידומה – עליהם בא חוק ההגבלים העסקיים להגן.

כך גם במקרה שלנו, כאשר בעת פתיחת ענף השיחות הנייחות לתחרות, לא פעלה בזק כנדרש על-מנת למנוע מעובדיה לפגוע במתחריה החדשים. על-כן ברור, כי מחדלה של בזק עלול היה להפחית את התחרות בעסקים.

מחדלה של בזק עלול היה גם לפגוע בציבור, ועל-כך אין כל צורך להכביר מילים. כ-100,000 מנויי הוט טלקום נותקו מרשת בזק, לרבות ממספרי חירום, במשך שעות רבות. גם מנויי בזק נפגעו, בכך שנותקו מרשת הוט טלקום במשך כל אותן השעות. אמנם הפגיעה במנויי בזק היתה פחותה בהרבה מהפגיעה במנויי הוט טלקום, כי מנויי בזק נותקו רק מ-100,000 מנויי הוט טלקום, ואילו מנויי הוט טלקום נותקו מכל מנויי בזק, שמספרם גדול עשרת מונים ממספרם של מנויי הוט טלקום; עם זאת, גם הפגיעה במנויי בזק היתה חמורה, מיותרת ובלתי-מוצדקת. מכל זוויית ראייה, היתה כאן פגיעה קשה בציבור.

מתקיימים שלושת היסודות של (א) "בעל מונופולין", (ב) "ניצול לרעה של מעמדו בשוק" ו-(ג) "באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור".⁶⁴ על-כן יש לקבוע, כי בזק ניצלה לרעה את מעמדה בשוק בניגוד להוראות סעי' 29א(א) לחוק ההגבלים העסקיים.

סעיף 29א(ב)(2) לחוק ההגבלים העסקיים

התנהלותה של בזק בפרשה זו נופלת גם בגדרו של סעי' 29א(ב)(2) לחוק ההגבלים העסקיים, אשר על-פיו:

יראו בעל מונופולין כמנצל לרעה את מעמדו בשוק באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור, בכל אחד מן המקרים האלה:

...

(2) **צמצום או הגדלה של כמות הנכסים או היקף השירותים המוצעים על-ידי בעל מונופולין, שלא במסגרת פעילות תחרותית הוגנת.**

סעיף זה מבוסס על סעי' 86(b) לאמנת רומא (כיום סעי' 82(b)), המתייחס ל-"limiting production, markets or technical development to the prejudice of customers".

⁶³ קביעה לפי סעי' 43(א)(5) בעניין בזק בינלאומי בע"מ – ניצול לרעה של מעמד בשוק (9.11.97), פרסום 3010364 באתר הרשות, עמ' 17 לקביעה.

⁶⁴ ראה תיק מוני' 2/96 הממונה נ' ידיעות אחרונות (פסק-הדין החלקי מיום 4.11.99), פס' 55.

בית-המשפט הגבוה לצדק של האיחוד האירופאי החיל את סעי' 82(b) לאמנת רומא על מקרים הנושאים דמיון למקרה שלנו. במקרה אחד,⁶⁵ איטליה העניקה לחברת סוורות מסויימת זכות בלעדית לבצע עבודות סוורות בנמל גנואה. אולם, במשך מספר חודשים לא פרקה מטען עקב סדרה של שביתות על-ידי עובדיה. בהתדיינות שנבעה מכך, נשאלה השאלה, האם בהענקת זכות בלעדית לחברת הסוורות, עברה איטליה על הוראות סעי' 82(1) (היום סעי' 86(1)) לאמנת רומא, האוסר על מדיניות החברות באיחוד האירופאי לנקוט צעדים הנוגדים סעיפים מסויימים של אמנת רומא, וביניהם סעי' 86 (דאז, שהוא סעי' 82 דהיום). בית-המשפט הגבוה לצדק פסק, כי איטליה אכן עברה על הוראות סעי' 90 לאמנה, כי בהענקת זכות בלעדית לחברת הסוורות, היא יצרה מצב שבו תפעל חברת הסוורות בניגוד לסעי' 86 (היום סעי' 82) לאמנה, ובין השאר בניגוד לסעי' 86(b) (היום 82(b)) לאמנה.

במקרה אחר,⁶⁶ גרמניה העניקה ללשכת תעסוקה זכות בלעדית לעסוק בהשמת עובדים. על-פי דין חלה בלעדיות זו גם לעניין השמת מנהלים, אך בפועל לשכת התעסוקה לא היתה מסוגלת לטפל כראוי בהשמת מנהלים. בית-המשפט הגבוה לצדק של האיחוד האירופאי פסק, כי בהענקת זכות בלעדית ללשכת התעסוקה, פעלה גרמניה בניגוד לסעי' 82(1) (היום סעי' 86(1)) לאמנה, וזאת מן הסיבה שבכך יצרה גרמניה מצב, שבו תפעל לשכת התעסוקה בניגוד לסעי' 86(b) (היום 82(b)) לאמנה, שבגדרו בא "limiting the provision of a service, to the prejudice of those seeking to avail themselves of it", באי-מתן שירותי השמה למנהלים.

תוך התייחסות לפסקי-דין אלה ואחרים, קובעים פרשנים מובהקים של דיני התחרות האירופאיים, כי סעי' 82(b) חל גם על חוסר-יעילות, חוסר-מעש, ניהול כושל והזנחה מכוונת:⁶⁷

Inefficiency, idleness, mismanagement or willful neglect may be an abuse of a dominant position, contrary to Article 82(b), which prohibits "limiting production, markets, or technical development to the prejudice of consumers".

עקרונות אלה ישימים גם לגבי התנהלותה של בזק בפרשה הנדונה כאן. על-כן, אני קובעת כי התנהלות זו היוותה ניצול לרעה של מעמדה של בזק, בניגוד להוראות סעי' 29 לחוק ההגבלים העסקיים, גם מכוח סעי' 29א(ב)(2) לחוק.

⁶⁵ Case C-179/90 *Merci Convenzionali Porto Di Genova v. Siderurgica Gabrielli*, [1994] 4 C.M.L.R. 422.

⁶⁶ Case C-41/90, *Hofner and Elser v. Macrotron*, [1993] 4 C.M.L.R. 306.

⁶⁷ C. Bellamy & G. Child, *European Community Law of Competition* (5th ed. 2001), בעמ' 755.

התייחסות לטענות בזק בשימוע

ביום 27.5.07 הודעתי לבזק כי אני שוקלת לפעול בהתאם לסמכותי על-פי סעי' 43(א)(5) לחוק ההגבלים העסקיים ולקבוע כי ניצלה את מעמדה לרעה בפרשה זו. הזמנתי אותה להציג את עמדתה לפני, והעמדתי את חומר החקירה לרשותה לצורך זה.

ביום 24.9.07, הגישה בזק נייר עמדה מפורט וממצה, המשתרע על-פני 63 עמודים, ובו מספר טענות, חלקן במישור המשפטי וחלקן במישור העובדתי. שקלתי את טענותיה של בזק, ולא מצאתי בהן סיבה להימנע מקביעתי זו. אסתפק להלן בהתייחסות תמציתית לטענות העיקריות שבזק העלתה.

הטענה של אי-תחלת דיני הגבלים עסקיים על יחסי מעביד-עובד

בזק טוענת, כי מהלכיה מול עובדיה אינם בגדר פעולה עסקית, אלא שהם שייכים לתחום של יחסי מעביד-עובד. לטענת בזק, הוראות חוק ההגבלים העסקיים (או לפחות הוראות פרק ד' שבו, העוסקות בדיני מונופולין) אינן חלות על תחום זה, המוסדר על-ידי דיני העבודה. בזק אף טוענת לסתירה בין החלת דיני הגבלים עסקיים כאן לבין דיני עבודה. טענות אלה של בזק אינן מקובלות עלי.

קביעתי אינה יוצרת התנגשות כלשהי בין דיני הגבלים עסקיים לבין דיני עבודה. ההחלטה האם להתיר או לאסור שביתה של עובדי בזק, ובאילו תנאים, מסורה לבית-הדין לעבודה, הפועל על-פי דיני העבודה הרלוונטיים. אין בקביעתי זו כדי לשנות ממצב זה בדרך כלשהי.

בדומה, אין בקביעתי זו משום פגיעה בזכות השביתה. אם עובדים שובתים שביתה שהיא לגיטימית וחוקית בהתאם לדיני העבודה, הרי שחזקה על בית-הדין לעבודה שלא יאסור את השביתה, גם אם המעביד יפנה לבית-הדין בבקשה לצו מניעה. לעומת זאת, אם השביתה אינה לגיטימית ואינה חוקית בהתאם לדיני העבודה, הרי שלא תהיה כל פגיעה בזכות השביתה אם בית-הדין ייענה לבקשת המעביד ויאסור את השביתה, כי ממילא מדובר בשביתה החורגת מגדר זכות השביתה. בכל מקרה, ההחלטה היא של בית-הדין לעבודה, בהתאם לדיני העבודה.

עמדתה של בזק – שלפיה היא אינה כפופה לדיני ההגבלים העסקיים במהלכיה מול עובדיה, ובפרט בהחלטותיה אם ומתי לפנות לבית-הדין לעבודה – אינה מקובלת עלי, וקבלתה היתה יוצרת סכנה של ממש לתחרות ולציבור. שווקים שונים נפתחים לתחרות בהתאם לחקיקה, או בהתאם להחלטות ממשלה, וכתוצאה מכך נחשפים בעלי מונופולין היסטוריים לתחרות. בעל מונופולין היסטורי אינו שש, ככלל, להיחשף לתחרות, ובמקרים רבים יש לאל ידו לסכל את פתיחת השוק לתחרות על-ידי פגיעה במתחריו החדשים; עם זאת, בעל המונופולין כפוף לדיני ההגבלים העסקיים, ואם יפגע במתחריו החדשים שלא כדון, יהיה חשוף לצעדי אכיפה על-פי חוק ההגבלים העסקיים.

כמו בעל המונופולין עצמו, גם עובדיו אינם ששים, ככלל, להיחשף לתחרות. לעתים, היכולת לפגוע במתחרים חדשים מצויה – הלכה למעשה – לא רק בידי בעל המונופולין עצמו, אלא גם בידי עובדיו. אם בעל המונופולין לא יהיה כפוף לדיני הגבלים עסקיים במהלכו מול עובדיו, קל ונוח יהיה לו לאפשר להם לשרת את האינטרס המשותף של שניהם, דהיינו לפגוע במתחרים החדשים ועל-ידי כך לפגוע בתחרות ובציבור. מתן פטור לבעל המונופולין מדיני הגבלים עסקיים במצב כזה יאפשר, ואף יעודד, לבעל המונופולין להניח לעובדיו לעשות מה שלא היה יכול לעשות בעצמו (מבלי להסתכן בצעדי אכיפה על-פי חוק ההגבלים העסקיים). במיוחד כאשר עובדי בעל המונופולין חורגים מזכויותיהם ופועלים באופן בלתי-חוקי – כפי שקרה במקרה הנוכחי, אליבא דבזק עצמה בטענותיה בפני בית-הדין לעבודה – אין מקום לשחרר את בעל המונופולין מדיני הגבלים עסקיים ולאפשר לו לשבת בצד בעוד עובדיו פוגעים במתחרים, בתחרות ובציבור.

במהלך חקירתו ברשות ההגבלים העסקיים, נתן מנכ"ל בזק ביטוי לחשש מפני תגובת העובדים, אם יפעל לברר את נכונות טענותיה של הוט טלקום בדבר עיכובים בעיבוי החיבור בין שתי הרשתות: **"לא חשבתי שאני צריך להכנס לתחקיר בדבר, מה שנקרא סכנת חיים"**.⁶⁸ ברור שחשש מסוג זה אינו יכול להצדיק אי-החלת דיני הגבלים עסקיים.

בדומה, בזק טוענת כי הנהלתה ניסתה **"לסיים את המשבר ביחסי העבודה שבבזק, מבלי לגרום לאסקלציה שתביא להשבתה מוחלטת של החברה"**. אולם, גם בטענה זו אין כל הצדקה לאי-החלת דיני הגבלים עסקיים. לעניין זה ראה דברים שכתב בית-הדין להגבלים עסקיים כאשר דחה את הטענה, שלפיה יש לאשר הסדר כובל בין הבנקים לאור החשש שאם ההסדר לא יאושר, ישבתו עובדי הבנקים בתגובה. כך כתב בית-הדין:⁶⁹

לא יעלה על הדעת שבית הדין יאשר הסדרים כובלים שאינם לתועלת הציבור, רק בשל החשש לתגובה מצדם של בעלי אינטרסים שונים, למקרה שההסדר לא יאושר. לא ייתכן גם שהשיקול לגבי אישור הסדרים כובלים שמעורבים בהם עובדים, ייגזר או יושפע בהתאם לחוזקו של ועד עובדים זה או אחר. שיקול זה אילו הובא בחשבון היה מתמקד בשיקולי תועלתיות לטווח הקצר, בסיטואציה נקודתית בלבד, וזאת על חשבון ההשפעה ההרסנית וארוכת הטווח אשר תהא לקבלת טיעון מסוג זה על נושא ההגנה על התחרות.

כך גם בנוגע לניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי. העדפתו של בעל מונופולין שלא להתעמת עם עובדיו אינה יכולה להצדיק שחרורו מהחובה לנהוג בהתאם לדיני הגבלים עסקיים. זאת במיוחד, כאשר על-מנת להימנע מעימות עם עובדיו, מאפשר להם בעל המונופולין לפגוע במתחריו ובתחרות עצמה. אין להתיר לבעל מונופולין לרכוש או לשמר שקט תעשייתי אצלו בבית, על-ידי הקרבת מתחריו לפגיעה בידי עובדיו.

⁶⁸ הודעת גלברד מיום 23.5.06, ש' 341-342.

⁶⁹ הי"ע 13/93 בנק אדנים למשכנתאות נ' המועצה הישראלית לצרכנות, פרסום 3006123 באתר הרשות, פס" 22.2.

הטענה של אי-תחולת דיני הגבלים עסקיים לאור דיני תקשורת

בזק טוענת, כי דיני תקשורת דוחים את תחולתם של דיני הגבלים עסקיים במקרה הנוכחי. גם טענה זו אינה מקובלת עלי.

בית-הדין להגבלים עסקיים דן בטענה דומה של בזק כאשר היא עררה על הכרזתה כבעלת מונופולין.⁷⁰ טענתה העיקרית בערר היתה שדיני תקשורת דוחים את תחולתם של דיני הגבלים עסקיים עליה. בית-הדין דחה את טענתה ואת הערר כולו.

בין השאר, ציין בית-הדין: **"המבחן לשלילת תחולתו של דין אחד על נושא המוסדר גם על-פי דין אחר הוא, לדעתנו, מבחן ההתנגשות בין הדינים, ולא מבחן החלופיות שביניהם"**.⁷¹ בהקשר זה ציין בית-הדין גם: **"על בית המשפט לשאוף לפרשנות המונעת התנגשות חזיתית בין חוקים שונים"**.⁷² הוא הדין לא רק לעניין חוק ההגבלים העסקיים, אלא לגבי כל חקיקה.⁷³ עוד כתב בית-הדין בפרשת בזק:⁷⁴

ניתן ללמוד על שלילה מכללא של דיני ההגבלים עסקיים, מקום שאלה מתנגשים עם הסדרים סטטוטוריים אחרים, באופן שאינו מאפשר להחיל את שתי מערכות הדינים, זו לצידה של זו, על אותו מונופולין . . .

באותו מקרה, לא מצא בית-הדין התנגשות בין החקיקה בתחום התקשורת לבין חוק ההגבלים העסקיים אשר תמנע את תחולתו של חוק ההגבלים העסקיים על בזק ואת הכרזתה של בזק כבעלת מונופולין.⁷⁵

גם בכל הקשור לקביעתי זו, אין כל התנגשות בין החקיקה בתחום התקשורת לבין חוק ההגבלים העסקיים. קביעתי עוסקת, בתמצית, במצב שבו הנהלת בזק לא הגיבה כנדרש לאותות אזהרה לכך, שבכוונת עובדי בזק לפגוע במפעילי מפי"א מתחרים; עד לשלב מאוחר, היא לא ביררה את המצב בשטח, לא נערכה לפנייה לבית-הדין לעבודה ולכן גם לא יכלה לפנות. כאשר נותק קישור-הגומלין בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק, ועובדי בזק סירבו לבצע את התיקון הנדרש, בזק לא היתה ערוכה לפנייה מיידית לבית-הדין. כמפורט לעיל, אני קובעת כי בהתנהלותה בפרשה זו ניצלה בזק את מעמדה בשוק לרעה בניגוד לסעי' 29א לחוק ההגבלים העסקיים.

אין כל התנגשות בין קביעתי על-פי חוק ההגבלים העסקיים לבין החקיקה בתחום התקשורת. בזק בוודאי לא הצביעה בפני על כל התנגשות. החקיקה בתחום התקשורת אינה מורה לבזק לנהוג כפי

⁷⁰ ערר 7/95 בזק נ' הממונה (8.5.97).

⁷¹ שם, פסי' 12, ההדגשות מופיעות במקור.

⁷² שם, פסי' 14.

⁷³ ראה לדוגמא בג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד (מ) 505, פסי' 17-18; בג"ץ 171/69 פילצר נ' שר האוצר, פ"ד כד(1) 113. כן ראה א. ברק, **פרשנות במשפט**, כרך ראשון עמ' 540, כרך שני עמ' 333.

⁷⁴ ערר 7/95, פסי' 18.

⁷⁵ ראה שם, פסי' 22-28.

שנהגה. בוודאי שחקיקת התקשורת אינה רואה בעין יפה את הישארות מנויי הוט טלקום מנותקים מרשת בזק במשך יותר משלושים שעות.

בזק טוענת שדי ב"קונפליקט רציני בין הדינים" כדי לשלול את תחולתו של חוק ההגבלים העסקיים, וכי קונפליקט כזה קיים כאן. גם טענה זו איננה יכולה לקבל. נראה כי בטענתה זו מנסה בזק להנמיך את הרף הגבוה של "התנגשות חזיתית" אשר נקבע בפסק-דין של בית-הדין להגבלים עסקיים בפרשת בזק, בהתאם לדין הכללי. בכל מקרה, אין כאן "קונפליקט רציני בין הדינים" כטענת בזק.

הטענה שלפיה המסגרת הנכונה לדיון הינה סעי' 29 לחוק ההגבלים העסקיים ולא סעי' 29א

טענה נוספת של בזק נוגעת ליחסי הגומלין בין סעי' 29 לחוק ההגבלים העסקיים לבין סעי' 29א לחוק. סעי' 29 אוסר על בעל מונופולין לסרב סירוב בלתי לספק או לרכוש את המוצר או השירות שבמונופולין. סעי' 29א אוסר על בעל מונופולין לנצל את מעמדו לרעה. לטענת בזק, במקרה הנדון מדובר, אם בכלל, בסירוב בלתי לספק שירות שבמונופולין, וסירוב כזה אינו יכול – כך הטענה – להוות ניצול לרעה של מעמד בניגוד לסעי' 29א. בזק ממשיכה ומציינת שסעי' 43(א) לחוק אינו מסמיך את הממונה לקבוע כי בעל מונופולין סירב סירוב בלתי לספק בניגוד לסעי' 29. מכל זה בזק מבקשת להסיק, כי כל הפרשה נמצאת מחוץ לסמכות הקביעה של הממונה לפי סעי' 43(א).

משמעותו של טיעון זה של בזק – ומשמעות יישומו בנסיבות של הפרשה הנדונה – היא שכל פרשה שבה כרוך אלמנט של אי-אספקה תימצא מחוץ לגבולותיו של סעי' 29א. אולם, אין לקבל טענה כזו. הטענה אינה מתיישבת עם מגמתו הכללית של המחוקק בחקיקת סעי' 29א, דהיינו ליצור נורמת התנהגות רחבה וכוללת עבור בעלי מונופולין, על-פי הדגם האירופאי. טענת בזק חותרת תחת מגמה זו של המחוקק, וקבלתה היתה יוצרת אפשרות שהתנהגות פסולה של בעל מונופולין "טיפול בין הכסאות" – לא תיאסר לפי סעי' 29א כי יש בה אלמנט של אי-אספקה ולכן (לגישת בזק) יש לבחון אותה אך ורק לפי סעי' 29, אך גם לא תיאסר לפי סעי' 29א מסיבה זו או אחרת (כך בדיוק טוענת בזק לפני בשימוע).

מלבד זאת, הפסיקה בישראל כבר הכירה בכך שאותו מעשה של בעל מונופולין יכול להקים עילת תביעה הן לפי סעי' 29 הן לפי סעי' 29א.⁷⁶

⁷⁶ ה"פ (י-ם) 590/96 מז חברת נפט נ' בתי זיקוק לנפט (כב' השופט י. עדיאל, פרסום 3006238 באתר הרשות), פס' 47, 49. כן ראה הכרזות על בעלי מונופולין לפי סעיף 26(א) וקביעה בדבר קיומו של הסדר כובל לפי סעיף 43(א)(1), קביעה מיום 26.5.99, פרסום 3003820 באתר הרשות, סעי' 8.3, 11.

הטענה שהנהלת בזק הורתה להקפיד על קיום חובותיה של בזק על-פי דיני הגבלים עסקיים

בזק טוענת כי הנהלת בזק הורתה, מספר פעמים בתקופה הנדונה, להקפיד על קיום חובותיה של בזק על-פי חוק ההגבלים העסקיים, גם על-רקע כניסתם של מפעילי מפ"א המתחרים.

אכן, יפה עשתה הנהלת בזק כשהורתה כך, אך אין בהנחיות אלה כדי לשנות את מסקנותיי באשר לאירועים שביסוד קביעתי. המדובר בהוראות בעלות אופי כללי בלבד, שאין למצוא בהן כל נסיון להתמודד באופן ספציפי עם הסכנה ההולכת וגוברת שעובדי בזק יפגעו במפעילי מפ"א המתחרים. כך, בישיבת הנהלה מיום 15.5.06 – למרות כל התלונות והדיווחים שנתקבלו עד לאותו מועד בעניין סחבת או הקפאה של עובדי בזק בנוגע למפעילי מפ"א מתחרים, ובמיוחד בנוגע לעיבוי החיבור עם הוט טלקום ובהקמת החיבור עם טלקום – אמר מנכ"ל בזק:

כזכור, יצאו הנחיות ברורות לשטח שיש לנהוג מנהג שווה עם כל ספקי התקשורת. מבקש להמשיך ולהקפיד על כך, ולוודא שכל המנהלים והעובדים פועלים עפ"י ההנחיות האמורות.

דברים אלה נאמרו אגב דיווח על קבלת מכתב מרשות ההגבלים העסקיים, ולא נקשרו, לדוגמא, לעיצומי העובדים או לתלונות הוט טלקום וסלקום. הביטוי "להמשיך ולהקפיד" אף מעיד על התעלמות מכל האותות לכך שבשטח לא הונהג "מנהג שווה" עם כל ספקי התקשורת. כך, ככל שהדברים שנאמרו ראויים להיאמר באופן כללי, לא היה בהם כל מענה או אפילו התייחסות למצב שנוצר בפועל, ואין בהם כדי לשנות את התמונה הכללית של אזלת יד וחוסר מעש מטעם הנהלת בזק לנוכח הסכנה הגוברת של פגיעה במפעילי מפ"א המתחרים על-ידי עובדי בזק.

הטענה שבסופו של דבר בוצע עיבוי החיבור של הוט, וחוברו שאר מפעילי מפ"א, תוך זמן סביר

בזק טוענת, כי בסופו של דבר בוצעו עבודות עיבוי החיבור של הוט טלקום לרשת בזק, כמו גם עבודות החיבור לרשת בזק של מפעילי מפ"א המתחרים האחרים, תוך זמן סביר. באשר לעיבוי החיבור של הוט טלקום, מצביעה בזק על דבריו של איש משרד התקשורת, אשר אמר לחוקרי הרשות כי אינו רואה את משך זמן הטיפול בעיבוי (90-76 יום) כדבר חריג. בזק מכנה את גישתה "מבחן התוצאה", והיא רומזת (בהקשר של חיבור גלובקול) לאפשרות ש"בזק פיצתה על ה'עיצומים' המדוברים בפעילות מזוהת בשלבים מאוחרים יותר".

אולם, טענה זו אינה מעלה ואינה מורידה לעניין נושא קביעתי. מה שבזק מכנה "מבחן התוצאה" אינו המבחן הנכון. עובדי בזק החליטו להקפיא או לעכב את עבודות החיבור של מפעילי מפ"א חדשים, או את עבודות עיבוי החיבור של מפעילי מפ"א קיימים, וזאת על-רקע טענותיהם באשר לפתיחת שוק המפ"א לתחרות. הדבר היה פסול בפני עצמו, וגם היה אמור להדליק אצל הנהלת בזק נורות אזהרה לכך, שבכוונת עובדיה לפגוע במפעילי מפ"א המתחרים. על-פי המבחן הנכון, יש לשאול האם, לנוכח מצב זה, התמודדה הנהלת בזק כראוי על-מנת למנוע או למזער פגיעה במפעילי מפ"א המתחרים. כמפורט לעיל, הנהלת בזק נכשלה על-פי מבחן זה ולא התמודדה כראוי. היא איתרה לברר את העובדות בשטח, היא לא פעלה כדי למנוע עיצומים שהיו בבחינת שבייתה בלתי-מוגנת, והיא איתרה לחיערף לפנייה לבית-הדין לעבודה. בפועל, מחדל זה הביא לכך

שבזק לא פנתה לבית-הדין לעבודה מראש, וגם לא היתה ערוכה להגיב באופן מיידי לסירוב עובדיה לתקן את הניתוק שאירע בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק, כך שמצב הניתוק נמשך כ- 34 שעות. בנסיבות אלה, **"מבחן התוצאה"** – הבוחן רק את סך-כל פרק הזמן שנדרש לחבר את מפעילי מפ"א החדשים ולעבות את החיבור עם הוט טלקום – אינו המבחן הנכון.

"מבחן התוצאה" של בזק לוקה גם בכך, שאינו מחשיב כחלק מ**"התוצאה"** את שעות הניתוק של מנויי הוט טלקום מרשת בזק. לו הגיבה הנחלת בזק כנדרש לכל אותות האזהרה, הדעת נותנת כי ניתן היה לקצר את משך הניתוק באופן משמעותי. כאשר מתחשבים בכך, בזק נכשלה גם על-פי **"מבחן התוצאה"**.

הטענה שלא ברור שעובדי בזק נקטו עיצומים לפני יום 14.5.06

בזק מעלה טענות שונות, שבמרכזן עומדת הטענה שלא ברור שעובדי בזק נקטו עיצומים לפני יום 14.5.06. גם טענות אלה אינן מקובלות עלי.

בזק טוענת כי **"לא ברור כלל כי נציגות העובדים אכן נקטה בעיצומים בתקופה שקדמה ליום 14.5.2006"**, וכן **"מחומר הראיות עולה שנתקבלו אינדיקציות סותרות בנוגע לפעולות העובדים בהקשר למפעילי המפ"א"**, ועוד כי **"היתה אווירה של חוסר בהירות וערפול בנוגע להוראות והנחיות של נציגות העובדים"**. תוך סתירה מסויימת לקו טיעון זה, בזק טוענת עוד כי **"עבודות שכן הואט הקצב בטיפולן הוסתרו מעיני ההנהלה"**. אולם, אי-בהירות, אינדיקציות סותרות, אווירה של ערפול ואף הסתרה בידי עובדי בזק אינן יכולות לסייע לבזק במקרה זה, כי בזמן אמת היא לא נקטה צעדים של ממש כדי לברר את העובדות בשטח לאשורן. לא יתכן שבזק תימנע מלברר מה עומד מאחורי אותות אזהרה הולכים וגוברים, ולאחר-מכן תטען להגנתה שהמצב העובדתי לא היה ברור. בכל מקרה, בפועל הראיות מצביעות על-כך, שכן היו עיצומים בפועל עוד לפני יום 14.5.06.

בזק מצביעה על ראיות, שמהן עולה לכאורה כי צעדים מסויימים לחיבור מפעילי מפ"א חדשים, או לעיבוי החיבור עם הוט טלקום, ננקטו בתקופה שלפני יום 14.5.06. אולם, גם אם צעדים מסויימים ננקטו באותה תקופה, לא עולה מכך שלא חל בהם עיכוב, וגם לא עולה מכך שצעדים אחרים לא הוקפאו ולא עוכבו.

בזק מסכמת את טענותיה בעניין זה בטענה, כי לא היתה צריכה לפנות לבית-הדין לעבודה במועד מוקדם ליום 14.5.06. אינני מסכימה עם טענה זו, ולדעתי היא היתה צריכה לפנות לבית-הדין לעבודה לפני יום 14.5.06. אולם, חשוב לדייק ולהדגיש שוב שמחדלה של בזק מצא ביטוי לא רק בכך שהיא לא פנתה לבית-הדין לעבודה במועד מוקדם ליום 14.5.06, אלא גם בכך שלפני יום 14.5.06 היא אפילו לא ביררה את העובדות וגם לא נערכה לפנייה לבית-הדין. כתוצאה מכך, לא רק שלא פנתה לבית-הדין לעבודה לפני יום 14.5.06, אלא שגם ביום 17.5.06, כאשר רצתה לפנות לבית-הדין לעבודה עקב ניתוק החיבור בין רשת הוט טלקום לבין רשת בזק, לא יכלה לעשות זאת באופן מיידי, ובסוף הגישה את בקשתה לבית-הדין רק ביום 18.5.06, בסביבות השעה 11:30.

הטענה שדווקא בזק נפגעה, ואילו הוט טלקום הרוויחה

בזק טוענת, שדווקא היא נפגעה כתוצאה מהפרשה הנדונה כאן, ואילו הוט טלקום הרוויחה. היא טוענת: "חשוב להדגיש שהעיצומים נשוא מכתב השימוע, ככל שהיו, פגעו בבזק יותר מאשר בכל גורם אחר", וכן "מעשי העובדים רק גרמו לבזק נזק תחרותי ללא שום תועלת". עוד טוענת בזק, כי הוט טלקום "טרחה והפיקה מתקלה חמורה זו את כל הרווח השיווקי, שהיה גלום בכך שבזק היא זו שנתפסה בעיני הציבור כאחראית לכך".

גם טענה זו של בזק אינה מקובלת עלי. ניתוק מנויי הוט טלקום מרשת בזק למשך יותר מ-30 שעות בוודאי הסבה להוט טלקום נזק חמור; כך קורה כאשר מנויי טלפון מנותקים לפרק זמן משמעותי. ראה לדוגמא את דברי בית-המשפט הפדרלי לערעורים של ארה"ב באחת התביעות החשובות נגד מונופולין התקשורת דאז AT&T (שם דובר, בין השאר, בכך ש-AT&T ניתקה את מנויי חברת MCI משירות הטלפוניה הבינעירונית של MCI):⁷⁷

AT&T also argues that there was no evidence to support the jury's conclusion that MCI sustained significant injury from the disconnections. Consumer and investor confidence in MCI was surely shaken by the abrupt interruption in its provision of service. This reaction was evidenced by testimony about the many telephone calls received from confused and distressed MCI customers. . . . AT&T's anticompetitive actions created the impression that AT&T would continue to disrupt MCI's efforts to serve customers who feared that prospect. We approve the jury's finding on the disconnection charge.

ככלל, מקובל שקישור-גומלין חשוב יותר למתחרה החדש והקטן, מאשר לבעל המונופולין ההיסטורי:⁷⁸

[T]he incumbent, with almost complete dominance of the market, gains little by having access to the few customers of a new provider, whereas the new provider absolutely needs interconnection.

אין ספק כי ניתוק רשתה של הוט טלקום מרשת בזק למשך כ-34 שעות ערער את ביטחונם של מנויי הוט טלקום באמינות השירות שהוט טלקום מסוגלת לספק להם, וגם שימש כגורם מרתיע בעיני מי ששקל לעבור להיות מנוי של הוט טלקום. אמנם החשוב ביותר מבחינת דיני הגבלים עסקיים הינו הפגיעה בתחרות, להבדיל מהפגיעה במתחרים בתור שכאלה; אולם, בנסיבות העניין, הפגיעה בהוט טלקום מהווה גם פגיעה בתחרות עצמה, בשל נטייתה להרתיע צרכנים מלעבור להיות מנויים אצל הוט טלקום או מפעילי מפ"א החדשים האחרים.

⁷⁷ MCI Communications v. American Telephone and Telegraph, 708 F.2d 1081 (7th Cir. 1983).
בעמ' 1145.

מן הסתם צודקת בזק בטענתה, שגם היא ספגה נזק תדמיתי מסויים עקב פרשה זו, אבל היא עצמה אשמה בכך. בכל מקרה, אין לדעתי להשוות בין נזק תדמיתי זה אשר מן הסתם נגרם לבזק, באשמתה, לבין הנזק שבדודאי נגרם להוט טלקום (ועל-ידי כך גם לתחרות), כאשר עובדי בזק הצליחו להשאיר את מנוייה של הוט טלקום מנותקים מרשת בזק למשך יותר משלושים שעות.

הטענה שאין להתערב בזכותה של בזק לנהל את ענייניה כהבנתה

בזק מצטטת מפסק-הדין של בית-הדין להגבלים עסקיים בפרשת דובק,⁷⁹ וטוענת כי גם בתור בעלת מונופולין היא נהנית מ"זכות לנהל את ענייניה כהבנתה שלה", כדברי בית-הדין.⁸⁰ אולם, בית-הדין כתב דברים אלה בנוגע לשאלה של מידת התערבותו בענייניה של בעלת המונופולין, ובסופו של דבר שיקול זה לא מנע מבית-הדין להתערב וליתן הוראות לחברת דובק. כאן אינני נותנת לבזק הוראות,⁸¹ אלא נוקטת בצעד אכיפתי (קביעה לפי סעי' 43(א) לחוק) שמידת התערבותו בענייניה של בזק פחותה ממתן הוראות. בכל מקרה, אינני סבורה שקביעתי זו פוגעת באופן לא-מידתי בזכותה של בזק לנהל את ענייניה כהבנתה.⁸²

בזק מסיימת את עמדתה בשימוע בציטוט הבא מפסק-דינו של בית-המשפט העליון של ארה"ב בפרשת Verizon v. Trinko, שם מזהיר בית-המשפט מפני התערבות יתר בזכותו של בעל מונופולין לנהל את ענייניו כהבנתו:⁸³

The Sherman Act is indeed the "Magna Carta of free enterprise," . . . but it does not give judges *carte blanche* to insist that a monopolist alter its way of doing business whenever some other approach might yield greater competition.

דומה, כי השימוש שעושה בזק בציטוט זה מראה שהחומרה שבפרשה הנכוחית לא נקלטה אצלה. קביעתי זו אינה מונעת על-ידי תקווה להוסיף עוד מידה כלשהי של תחרות לענף ("might yield greater competition"), אלא על-ידי הכרתי בצורך לנקוט צעד אכיפתי הולם בתגובה לפגיעה

⁷⁸ (2000) P. Larouche, *Competition Law and Regulation in European Telecommunications*, עמ' 33 (תוך השמטת הערת שוליים).

⁷⁹ תיק מוני 1/93 *הממונה נ' דובק* (17.1.95).

⁸⁰ שם, פסי' 9.

⁸¹ מאז פסק-דין דובק עברה הסמכות לתת הוראות לבעל מונופולין, מבית-הדין לממונה, עקב תיקון סעי' 30 לחוק ההגבלים העסקיים. ראה סעי' 5 לחוק להגברת הצמיחה והתעסוקה ולהשגת יעדי התקציב לשנת הכספים 1998 (תיקוני חקיקה), תשנ"ח-1998, ס"ח תשנ"ח 1645, 15.1.98, עמ' 53.

⁸² ראה גם בג"ץ 1255/94 *"בזק" החברה הישראלית לתקשורת נ' שרת התקשורת* (19.7.95), שם נדחתה עתירת בזק נגד מגבלות שהוטלו עליה על-רקע פתיחת תחומי תקשורת לתחרות.

⁸³ *Verizon Communications v. Law Offices of Curtis V. Trinko*, 540 U.S. 398 (2004), עמ' 415-416.

בתחרות ובציבור שנגרמה על-ידי מחדלה של בזק. בזק סבורה, כנראה, שעל הציבור להשלים עם מה שקרה בחודש מאי 2006, מן הסיבה שזו דרכה לנהל את ענייניה ("its way of doing business"). אני סבורה אחרת, ומכאן קביעתי.

סוף דבר

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 43(א)(5) לחוק ההגבלים העסקיים, אני קובעת כי בזק ניצלה לרעה את מעמדה המונופוליסטי, כמפורט בגוף קביעתי זו לעיל.

כאמור בסעיף 43(ה) לחוק ההגבלים העסקיים, תהא קביעה זו ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. בהתאם לסעיף 43(ו) לחוק ההגבלים העסקיים, אין בשימוש הממונה בסמכות המוענקת בסעיף 43, או באי-שימוש בה, מניעה מלהעמיד לדין אדם שעבר על הוראות חוק זה.

בהתאם לסעיף 43(ג) לחוק ההגבלים העסקיים, רשאית בזק לערור על קביעה זו, או על חלקה, לפני בית-הדין להגבלים עסקיים, תוך שלושים ימים מיום שהומצאה לו הודעה על קביעה זו.

רונית קן
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים ט"ו בטבת תשס"ח
24 בדצמבר 2007